

1. זולת - לשוויון וזכויות-אדם, ע"ר 580679371
2. פרופ' פרנסס רדאי, ת.ז. 012080156
3. משה (בוגי) יעלון, ת.ז. 050102979
4. יעל גרמן, ת.ז. 006609663
5. עמר בר-לב, ת.ז. 051770048
6. יורם בן זאב, ת.ז. 000928457
ע"י ב"כ עוה"ד גלעד ברנע (מ.ר. 16611) ו/או ד"ר רינה ענתי
מר' קומפרט 11/21, תל אביב-יפו, 6684927
טלפון: 03-6135135, פקס: 03-6135135
דוא"ל: gilad_b@netvision.net.il

העותרים

נ ג ד

1. ח"כ בצלאל סמוטריץ'
2. משה פייגלין
3. ח"כ צבי סוכות
5. הציונות הדתית בראשות בצלאל סמוטריץ' וזהות בראשות משה פייגלין מטעם מפלגת האיחוד הלאומי - תקומה ומטעם מפלגת זהות - תנועה ישראלית יהודית ומטעם מפלגת עתיד אחד - עתיד טוב לישראל

המשיבים

בקשה לקבוע כי משיבים 1-3 מנועים מלהשתתף בבחירות לכנסת ה-26 **וכן לקבוע כי המשיבה 4 מנועה מלהשתתף בבחירות לכנסת ה-26 מכח** **הוראת סעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת**

מוגשת בזה לוועדת הבחירות המרכזית וליושב ראש הוועדה, כבוד המשנה לנשיא בית המשפט העליון, השופט נעם סולברג, בקשה למנוע את השתתפות המשיבים 1-3 בבחירות לכנסת ה-26 וכן לקבוע כי המשיבה 4 מנועה מלהשתתף בבחירות לכנסת ה-26, בהתאם להוראות סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת.

בתמצית, עמדת המבקשים היא כי המשיבים מנועים מלהשתתף בבחירות לכנסת ה-26 נוכח כך שמעשיהם של משיבים 1-3, לרבות התבטאויותיהם, כפי שיפורטו במסגרת בקשה זו, נמטרותיה ו/או מעשיה של משיבה 4, במפורש או במשתמע, יש בהם:

(1) שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית;

(2) הסתה לגזענות;

כל ההדגשות אינן במקור – אלא אם צוין אחרת.

נפנה כבר בפתח הדברים לטיעון הסדור והמפורט שבחלק ד (המסגרת ההליכית), לעניין מצב בו לא מתקיימים תנאים הקבועים בהוראות סעיפים 63א (לעניין מניעת מועמדים) ו-64 (לעניין מניעת רשימות) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] התשכ"ט-1969. נפנה גם להחלטת כבוד יו"ר הוועדה בפ"ר 4/26 זולת – לשוויון וזכויות אדם (ע"ר) נ' ח"כ א. בן גביר (14.9.2026)

א. הרקע – סכנה מיידית ומוחשית למיטוט היסודות הדמוקרטיים של מדינת ישראל

1. הדמוקרטיה במדינת ישראל מצויה באיום כבד ומתמשך על עצם קיומה ומהותה מזה מספר שנים. מערכת הבחירות לכנסת ה-26 מתנהלת תחת איום כבד זה, הבחירות עצמן שנועדו להתקיים ביום 27 באוקטובר 2026 יערכו תחת צילו של האיום והפגיעות שכבר נגרמו לדמוקרטיה הישראלית.
2. בקשה זו נועדה להפחית מן האיום והסיכון האמור באמצעות מניעת השתתפותם בבחירות הכלליות לכנסת ה-26 של מועמדים ורשימת מועמדים הפועלים כנגד היסודות הדמוקרטיים של מדינת ישראל וכן מתוך הסתה לגזענות, בהתאם להוראה החוקתית הקבועה בסעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת (להלן – "חוק היסוד").
3. מדינת ישראל הינה מדינה יהודית ודמוקרטית – זהו הצופן הגנטי הטבוע בה וזהו היסוד מכוחו החברה בישראל העניקה למדינה את מעמדה וכוחה, במסגרת האמנה החברתית שבין כל החברים במפעל המשותף הקרוי "מדינת ישראל", ר' והשוו: סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת.
4. לאף אחד, ולא משנה מה מעמדו או תוארו, אין הרשות או הזכות לפעול למיטוט היסודות הדמוקרטיים של המדינה.
5. אנו עדים לתהליך יסודי, עמוק ושיטתי, שביטוייו הברורים היה בהכרזת שר המשפטים בממשלת ישראל ה-37, על ה-"רפורמה המשפטית" ב-4 ינואר 2023.
6. כבוד הנשיאה (דימ.) א. חיות עמדה על משמעות המהלך בהרצאה שנתנה ימים ספורים לאחר מכן:

"למעשה מדובר במתקפה שלוחת-רסן על מערכת המשפט, משל הייתה אויב שיש להסתער עליו ולהכניעו. למרבה הציניות, הוגי התוכנית מכנים אותה תוכנית 'לתיקון' מערכת המשפט. ואני אומרת - זו תוכנית לריסוק מערכת המשפט. היא מיועדת להנחית מכה אנושה על עצמאותה ואי-תלותה של הרשות השופטת ולהפוך אותה לרשות שותקת."

7. כך לאחרונה כתב השופט י. כשר, באחד מפסקי הדין שנתן בית המשפט העליון:
"81. להשקפתי, לא ניתן להסכין לכך שבעל סמכות שלטונית יחליט שמשום שדברי שדרן אינם נושאים חן בעיניו, יש "לסגור את המיקרופון" של השדרן. **שלטון הפועל כך, פועל באופן בלתי דמוקרטי בעליל, שהרי אבן היסוד שעליה נשען כל משטר דמוקרטי היא ההכרה בכך שהשלטון אינו רשאי להשתמש בכוחו כדי להשתיק את מי שדעותיו אינן לרוחו.**

להמחשה, נדמיין תסריט שבו בעל שררה מאזין לתחנת רדיו, ומזהה את תוכן השידור כתואם את עמדות המחנה הפוליטי המנוגד לו, והדבר מעורר את זעמו. כך קורה פעם נוספת. בפעם השלישית מכה בעל השררה על השולחן בזעם, וגומר אומר להביא לכך שהתכנית שתוכנה חורה לו לא תשודר עוד. זאת, בין על דרך פיטורי השדרן, בין על דרך ביטול התכנית, ובין על דרך סגירתה של תחנת השידור. אומר ועושה, ועל כך מוגשת עתירה לבית משפט זה. בנסיבות אלו, כך אני סבור, אין בית

משפט זה (ובית משפט מוסמך בכל מדינה חופשית ודמוקרטית) יכול אלא להתערב."

בג"צ 61683-12-25 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל (20.8.2026)

והשופט א. שטיין הוסיף שם באותו עניין:

"7. ...

לאימות האמור לעיל, המאמר העמיד לבחינה אמפירית 97 מדינות, אשר הראתה כי שליטה שלטונית בכלי התקשורת מזוהה עם מדינות יותר עניות, עם דילול זכויות הפרט, עם מערכות חינוך ובריאות נחותות, ועם משטרים יותר אוטוקרטיים (ראו שם, בעמ' 343-344). לזאת אוסיף כי מודל תאורטי שפורסם בכתב עת כלכלי חשוב ניבא את שחיקתם של יסודות הדמוקרטיה במדינות בהן השלטון שולט בכלי התקשורת (ראו: Timothy Besley & Andrea Prat, Handcuffs for the Grabbing Hand? Media Capture and Government Accountability, 96 AM. ECON. REV. 720 (2006) – בהתאם לתרחיש שהתממש תחת חסותו של "משרד האמת" המדינתי, המתואר בדיסטופיה של ג'ורג' אורוול, "1984".

8. המשיבים 1 ו-3 כיהנו ב-4 השנים האחרונות, כחברים בכנסת ה-25, אחד מהם (משיב 1) כיהן גם בתפקיד שר בממשלת ישראל ה-37, והאחר כיהן (חלק מן התקופה כיו"ר ועדת החינוך של הכנסת, ופעלו מכסאם הממלכתי ותפקידיהם כנבחרי ציבור באורח גזעני מובהק ולפגיעה נמשכת, יסודית ושיטתית ביסודות הדמוקרטיים של מדינת ישראל, כפי שנראה להלן.
9. פעולות המשיבים כולן משתלבות לכדי מכלול שלם, שתכליתו הברורה היא מיטוט והרס היסודות הדמוקרטיים של מדינת ישראל.
10. אנו מצויים ברגע מכריע וכן, דרמטי, ויש לנקוט פעולה, טרם שיהא מאוחר, מאוחר מדי.
11. בעניין זה ניתן להזכיר מחדל ידוע ועצוב של בית המשפט החוקתי באוסטריה, **כמתואר באתר בית המשפט החוקתי האוסטרי:**

"1920 to 1934 – The Constitutional Court based on the Constitution of 1920

"... In the wake of a controversy over a vote taken in the National Council on 4 March 1933, the three speakers of the National Council stepped down all at once. The federal government, stating that the National Council had opted for its "self-elimination", prevented it from reconvening and from then on ruled through regulations on the basis of the 1917 War Powers Act – an authoritarian regime that excluded the legislative bodies. Over 100 petitions for the review of such regulations were submitted to the Constitutional Court. However, a government regulation – also based on the War Powers Act – prevented the Court from taking decisions in its regular composition. Thus, the Constitutional Court was paralyzed ("elimination of the Constitutional Court")."

זמין לצפיה בכתובת הבאה :

https://www.vfgh.gv.at/verfassungsgerichtshof/geschichte/history_overview.en.html

12. תפקידו של בית משפט זה, הפועל מכח הוראת סעיף 15 לחוק יסוד השפיטה בנסיבות העניין הוא ברור :

"מאז הקמתה של מדינת ישראל, עמד בית המשפט העליון - ועמו החברה הישראלית כולה - כמבצר הדמוקרטיה הישראלית. ידועים דבריו של השופט ברנזון, לפיהם "בית משפט זה הוא המעוז הבטוח והאובייקטיבי ביותר שיכול להיות לאזרח בריבו עם השלטון." (בג"צ 287/69 מירון נ' שר העבודה [54], בעמ' 362). תפקיד זה מקבל משנה תוקף עם חקיקת חוקי היסוד בדבר זכויות האדם. סביב זכויות האדם נבנו חומות מגן נוספות. על שמירתן מופקד בית המשפט. עליו הוטל התפקיד החוקתי לשמור על תפיסות היסוד וערכי היסוד של החברה הישראלית, כפי שהם מצאו ביטוי בחוקי היסוד"

ע"א 6821/93 בנק המזרחי המאוחד בע"מ נ' מגדל כפר שיתופי פ"ד מט(4) 221, 427.

13. משמסגרתו הדברים כהווייתם נעבור לטיעון כסדרו.

ב. הצדדים

המבקשים

14. המבקשת מס' 1, עמותת זולת לשוויון וזכויות אדם, הינה עמותה העוסקת בקידום פעילות ציבורית ענפה בנושאים המצויים על סדר היום, ומקדמת מדיניות של שוויון וזכויות אדם וכן פעילות להגנה על הדמוקרטיה.

15. העותרים מס' 2-5 כולם אזרחיות ואזרחים, מודאגים שמילאו וממלאים תפקידים בכירים באקדמיה, בביטחון, בתפקידים ציבוריים, הפועלים בשנים האחרונות לשם שמירת זהותה ואופיה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית.

המשיבים

16. המשיב מס' 1, ח"כ ב. סמוטריץ', עומד בראשה של רשימת הציונות הדתית לכנסת ה-26. הוא כיהן בארבע השנים האחרונות כחבר בכנסת ה-25 וכן כשר האוצר וכשר נוסף במשרד הביטחון בממשלת ישראל ה-37.

17. המשיב מס' 2, מ. פייגלין, מועמד במקום השני ברשימת הציונות הדתית לכנסת ה-26.

18. המשיב מס' 3, ח"כ (לשעבר) צבי סוכות, מועמד במקום השביעי ברשימת הציונות הדתית לכנסת ה-26. הוא כיהן בחלק ניכר מארבע השנים האחרונות כחבר בכנסת ה-25 ולאחרונה אף כיהן ביו"ר ועדת החינוך של הכנסת.

19. המשיבה מס' 5 היא רשימת עצמה יהודית לכנסת ה-26 שהוגשה מטעמן של שלוש מפלגות: מפלגת האיחוד הלאומי – תקומה, מפלגת זהות - תנועה ישראלית יהודית ומפלגת עתיד אחד - עתיד טוב לישראל.

ג. סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת – רקע חקיקתי ומבחני הפסיקה

20. קודם שניגש להצגת התשתית העובדתית הרלוונטית נציג בקצרה את ההוראה החוקתית הקבועה בסעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת והרקע לחקיקתה בשנת 1985.
21. כידוע, בשנת 1965 נדרש בית משפט העליון לשאלת אם יש לוועדת הבחירות המרכזית סמכות על-פי דין, אם על-פי דין מפורש ואם מכללא, לפסול רשימת מועמדים לכנסת, וזאת (באותה עת "חוק יסוד: הכנסת אינו דן כלל בסוגיה בה אנחנו עוסקים כאן. הוא מדבר על פסלות אישית של המועמד, בעוד שאנחנו מדברים על פסלותה של רשימה בתור התאגדות." במסגרת פסק הדין בע"ב 1/65 ירדור נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השישית, פד"י (3) 365 (להלן – "ירדור").
22. בית המשפט העליון פסק (בדעת רוב כנגד דעתו החולקת של השופט ח. כהן) בעניין ירדור כי "הנתון הקונסטיטוציוני, ששומה על בתי-המשפט להתחשב בו בפרשו את חוקי המדינה, ובפרט חוקים בעלי אופי קונסטיטוציוני, הוא הנתון, שמדינת ישראל הינה מדינה בת-קיימא, ואין להרהר אחרי המשכיותה ונצחיותה" ומכוחה של קביעה זו בא למסקנה כי יש לפסול רשימת מועמדים שאלו מאפייניה: "הרשימה המערערת זהה עם קבוצת האנשים אשר לגביה קבע בית-המשפט הגבוה לצדק שהיא מהווה אגודה בלתי-חוקית, הואיל ומטרתה לשלול שליטה גמורה ומוחלטת את קיום מדינת ישראל בכלל, וקיום המדינה בגבולותיה בפרט."
23. בהתאם אישר בית המשפט העליון בפרשת ירדור את פסילתה של רשימת אל ארד על ידי ועדת הבחירות המרכזית לכנסת.
24. נזכיר כי באותם ימים טרם נחקקה הוראת סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת.
25. בשנת 1985 נחקק חוק יסוד: הכנסת. (תיקון מס' 9) (ס"ח 1155, 7.8.1985, עמ' 196), בעקבות היבחרו וכניסתו לכנסת של ח"כ מאיר כהנא הגזען ונוכח שנקבע קודם לכן, בפסק הדין בע"ב 2/84 משה ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת האחת-עשרה, לט(2) 225 (להלן – "ניימן הראשון") עת ועדת הבחירות המרכזית החליטה על פסילת רשימתו של ח"כ מ. כהנא.
26. סעיף 7א לחוק היסוד, במתכונתו המקורית, התייחס רק למניעת השתתפות של רשימת מועמדים (ולא למניעת השתתפות מועמד/ת), שתי העילות הראשונות היו: "(1) שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי" ו-(2) שלילת האופי הדמוקרטי של המדינה". כמו כן לא נכללה בו העילה המצויה היום בחלופה השלישית: "תמיכה במאבק מזוין, של מדינת אויב או של ארגון טרור, נגד מדינת ישראל".
27. יחד עם תיקון מס' 9 הוספה גם הוראת סעיף 7א(א) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 (להלן – "חוק הבחירות") שקבעה הסדר של ערעור על אישורה של רשימת מועמדים.
28. בית המשפט העליון נדרש לראשונה¹ ליישומה של הוראת סעיף 7א לחוק היסוד במסגרת פסק הדין בע"ב 1/88 משה ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השתיים-עשרה, מב(4) 177 (להלן – "ניימן השני") שעסק בפסילתה של רשימת כך על ידי ועדת הבחירות המרכזית

¹ לשם הדיוק יש לציין כי בית המשפט העליון נדרש עוד קודם לכן לפרשנות הוראת סעיף 7א בהקשר של נטילת חסינותו של חבר כנסת מכהן בבג"צ 620/85 ח"כ מוחמד מיעארי נ' יו"ר הכנסת, ח"כ שלמה הלל, מא(4) 169.

29. בפסק הדין בעניין ניימן השני קבע הנשיא מ. שמגר שורת מבחנים ליישום הוראת סעיף 7א:

"18. אלו איפוא העיקרים המנחים לצורך הפעלת סעיף 7א הנ"ל:

(א) מטרותיה או מעשיה של רשימת המועמדים כוללים אחד מן היסודות המובאים בפיסקאות (1), (2) או (3) (של סעיף 7א כמתכונתו אז-ג.ב.).

(ב) המטרה האמורה היא בגדר יעד מרכזי ושליט של הרשימה ולא נושא טפל ושולי. המדובר במטרה שהיא השתקפות סגולית של זהות הרשימה; הוא הדין, בשינויים הנובעים מן העניין, כאשר המדובר במעשה להבדיל ממטרה: אף אז צריך להיות מדובר במעשה שיש בו משום ביטוי בולט, רציני ושליט של זהותה ומהותה של הרשימה.

(ג) הרשימה פועלת למען מימוש מטרותיה ולשם הפיכתן מרעיון להגשמתו.

(ד) ההתמודדות בבחירות היא אמצעי למימוש המטרה או להגברת המעשה.

(ה) היסודות השליליים - כאמור בפיסקאות (1), (2) ו-(3) באים לידי ביטוי חמור וקיצוני מבחינת עוצמתם.

(ו) הראיות להתקיימותם של כל אלה צריך שיהיו משכנעות, ברורות וחד-משמעיות.

לכל אורך הבחינה, שמרכיביה העיקריים תוארו לעיל, יש לעולם לזכור, כי קיום החירויות עדיף על סיוגן."

30. הנשיא שמגר דחה באותו עניין את טענת ב"כ של תנועת כ"ך לפיה סעיף 7א חל רק על מטרות ומעשים בלתי חוקיים:

"17.

...

(ב) טענתו הכללית של עו"ד פאפו, לפיה אין לתת את הדעת למעשיה של המערער שנעשו במסגרת פעולותיה החוקיות כגון הגשת הצעות חוק, הפגנות ברישיון וכדומה), איננה מקובלת עלינו. כאשר המחוקק התייחס בסעיף 7א למטרות או למעשים שיש בהם משום שלילת האופי הדמוקרטי של המדינה או הסתה לגזענות, לא אבחן בין המטרות והמעשים על-פי אמת המידה המוצעת על-ידי המערער, המבדילה בין פעולות חוקיות לפעולות בלתי חוקיות. מהותם ותוכנם של המטרה או של המעשה ותוצאותיהם הם הקובעים בכגון דא, שכן המחוקק ביקש למנוע תופעות כמפורט בסעיף 7א. הסתה נגד חלק מן האוכלוסיה האזרחית וקריאה לשלילת זכויותיה או הצעה בדבר הטלת איסור על יחסי קרבה כלשהם בין יהודים לבני עם אחר, קריאה להפליה לרעה של בני עם אחר בתחום הענישה הפלילית, מניעת הפניה שלהם בתלונותיהם לבית המשפט הגבוה לצדק, הבדלתם במקומות רחצה, שלילת זכויות סוציאליות ואיסור שירות בצבא תוך

פגיעה ועלבון לאלו אשר כבר משרתים בו, כל אלה ודומים להם נושאים סממן מובהק של מעשה אנטי-דמוקרטי או של מעשה גזעני, לפי העניין, גם אם הם כלולים במאמר בעיתון, הרואה אור לפי רישיון כדן, או אם הרעיון מוצא ביטוי בהצעת חוק המוגשת לכנסת (בג"צ 620/85 [9] הני"ל, בעמ' 210).

31. בשנת 2001 נחקק חוק יסוד: הכנסת (תיקון מס' 35) (ס"ח 1845, 22.5.2002, עמ' 410) שכלל כאמור מעלה מספר שינויים בהוראת סעיף 7א, הוספה אפשרות מניעת השתתפות של מועמד/ת (בנוסף לאפשרות שכבר הייתה למניעת רשימת מועמדים), שתי העילות הראשונות שהיו: "(1) שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי" ו-(2) שלילת האופי הדמוקרטי של המדינה" מוזגו לעילה אחת שנוסחה מעט שונה: "שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית". כמו כן הוספה במסגרתו העילה המצויה היום בחלופה השלישית: "תמיכה במאבק מזוין, של מדינת אויב או של ארגון טרור, נגד מדינת ישראל".

32. כמו כן הוספו הוראות נוספות לסעיף 7א:

"(ב) החלטת ועדת הבחירות המרכזית כי מועמד מנוע מלהשתתף בבחירות טעונה אישור בית המשפט העליון.

(ג) מועמד יצהיר הצהרה לענין סעיף זה.

(ד) פרטים לענין הדיון בועדת הבחירות המרכזית ובבית המשפט העליון ולענין הצהרה לפי סעיף קטן (ג), ייקבעו בחוק."

33. באשר להצהרה האמורה בסעיף 7א(ג) לחוק היסוד, נקבע כך בהוראת סעיף 57 לחוק הבחירות: "(ט) בכתב ההסכמה כאמור בסעיף קטן (ט) יצהיר המועמד הצהרה זו: "אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולהימנע מלפעול בניגוד לעקרונות סעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת."

ור' לעניין זה עמדת כבוד השופט נ. סולברג בפסק הדין בג"צ 5744/16 עו"ד שחר בן מאיר נ' הכנסת (27.5.2018).

34. יחד עם תיקון זה נערך גם תיקון בחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] בו הוסף סעיף 63א ותוקן סעיף 64.

35. בשנת 2008 נחקק חוק יסוד: הכנסת (תיקון מס' 39) (ס"ח 2164, 9.7.2008, עמ' 626) ובו הוסף סעיף קטן (א1) להוראת סעיף 7א לחוק היסוד.

36. בשנת 2017 נחקק חוק יסוד: הכנסת (תיקון מס' 46) (ס"ח 2618, 28.3.2017, עמ' 516) ובו הוסף צמד המילים "לרבות בהתבטאויותיו" לרישא של הסעיף: "אם יש במטרותיה או במעשיה של הרשימה או במעשיו של האדם, לרבות בהתבטאויותיו, לפי הענין, במפורש או במשתמע ...".

37. עוד נציין את הוראת סעיף 42א(ג) לחוק יסוד: הכנסת שעניינה הפסקת כהונתו של חבר כנסת מכהן, על בסיס שתיים מהעילות הקבועות בסעיף 7א לחוק היסוד (סעיפים 7א(א) (2) או (3)). ר' בג"צ 5744/16 עו"ד שחר בן מאיר נ' הכנסת (27.5.2018).

38. בית המשפט העליון נדרש להוראת סעיף 7א לאורך השנים מעת שנחקקה ב-1985 והמבחנים שיושמו על ידו הם:

16". לצד הפרשנות המצמצמת של עילות הפסילה הקבועות בסעיף 7א לחוק היסוד, הוסיפה הפסיקה וקבעה במהלך השנים שורה של אמות מידה מחמירות לעניין הרף הראייתי הנדרש לצורך התגבשות איזה מן העילות. אמות המידה הללו תוחמות את האפשרות לפסול רשימה או מועמד מלהתמודד בבחירות לכנסת למקרים מובהקים וקיצוניים בלבד בשל הזהירות המופלגת שאותה נוקט בית המשפט כנקודת מוצא בהקשר זה (עניין בל"ד, בפסקה 3; השוו לדבריו של השופט ש' לוינ בעניין בן שלום, בעמ' 248; עניין כך, בעמ' 2). להלן תפורטנה בתמצית אמות המידה שהותוו בפסיקה לעניין הרף הראייתי הנדרש להתקיימות עילות הפסילה. אמות מידה אלה ברובן יושמו תחילה באשר לפסילת רשימות ולאחר תיקון חוק היסוד בשנת 2002 הן אומצו בהתאמה גם לעניין פסילת מועמד יחיד (ראו עניין טיבי; עניין זועבי הראשון ועניין זועבי השני), ואלו הן:

(-) ראשית, על מנת להכריע בשאלה האם אחד מהיסודות המנויים בסעיף 7א מתקיים במטרותיהם או במעשיהם של הרשימה או המועמד, יש להראות כי מטרה זו היא חלק מהמאפיינים הדומיננטיים של שאיפות הרשימה או המועמד או הפעילות שלהם וכי לשם קידומם הם מבקשים ליטול חלק בבחירות (ראו עניין ניימן השני, בעמ' 187; וראו גם עניין טיבי, בעמ' 18; עניין בל"ד, בפסקה 4; עניין זועבי הראשון, בפסקה 14).

(-) שנית, יש להראות כי מטרות מרכזיות ודומיננטיות אלו נלמדות מהצהרות מפורשות ומהיגדים ישירים או ממסקנות מסתברות שמשמעותן ברורה וחד-משמעית (עניין ניימן השני, בעמ' 188; עניין טיבי, בעמ' 18; עניין בל"ד, בפסקה 4; עניין זועבי הראשון, בפסקה 14).

(-) שלישית, יש להראות שהרשימה או המועמד פועלים באופן אקטיבי להגשמת המטרות האמורות, וכי נעשתה פעילות שאינה ספורדית להוצאתן מן הכוח אל הפועל. נפסק כי אין די במטרות בעלות אופי תיאורטי ויש להצביע על פעילות שיטתית, חוזרת ונשנית, אשר "צריכה לבוא לידי ביטוי חמור וקיצוני מבחינת עוצמתה" (עניין ניימן השני, בעמ' 196; עניין טיבי, בעמ' 18; עניין בל"ד, בפסקה 4; עניין זועבי הראשון, בפסקה 14).

(-) רביעית, הראיות המבססות את המעשים או המטרות, אשר יש בהם כדי למנוע התמודדות בבחירות לכנסת, צריכות להיות "ברורות, חד-משמעיות ומשכנעות" (עניין ניימן השני, בעמ' 188; עניין טיבי, בעמ' 18; עניין זועבי השני, בפסקה 34; השוו: עניין ניימן הראשון, בעמ' 250), ונדרשת "מסה קריטית" של ראיות בעלות אמינות גבוהה להצדקת הפסילה (עניין טיבי, בעמ' 43; עניין זועבי הראשון, בפסקה 14). נטל הראיה בעניין זה חל על הטוען לפסילת הרשימה או המועמד וספק המתעורר לגבי דיות המסכת הראייתית צריך לפעול נגד הפסילה (עניין ניימן השני, בעמ' 248-249; עניין כך, בעמ' 3).

שאלה מורכבת הנוגעת לסוגיית הרף הראייתי הנדרש לצורך הוכחת עילות הפסילה על פי סעיף 7א לחוק היסוד, היא השאלה האם יש להחיל בהקשר זה מבחני הסתברות להתממשות הסכנות שאותן נועדו עילות הפסילה למנוע. בעניין זה

נחלקו הדעות בפסיקה והסוגייה נותרה בצריך עיון וטרם הוכרעה. מגוון הדעות שהובעו בנושא זה משתרע מגישה השוללת את תחולת המבחן ההסתברותי (ראו עמדתו של השופט מ' אלון בעניין ניימן הראשון, בעמ' 297; הנשיא מ' שמגר לאחר חקיקת סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת בעניין ניימן השני, בעמ' 187; השופט ש' לוי בעניין בן שלום, בעמ' 248; והשופטים ש' לוי, א' מצא וד' דורנר, בעניין טיבי, בעמ' 81, 96-97 ו-99), ועד גישה הפוכה הגורסת כי יש לאמץ מבחן זה לגבי כל אחת ואחת מעילות הפסילה שבסעיף 7א לחוק היסוד (השופט א' ריבלין בעניין טיבי, בעמ' 106 וראו גם ברק מדינה "ארבעים שנה להלכת ירדור: שלטון החוק, משפט הטבע וגבולות השיח הלגיטימי במדינה יהודית ודמוקרטית", מחקרי משפט כב 327, 376-381 (2006). כאמור הסוגייה נותרה בצריך עיון ולא הוכרעה בפסיקה עד כה (ראו הנשיא א' ברק וכן השופטות א' פרוקצ'יה וד' ביניש בעניין טיבי, בעמ' 21, 88 ו-90; הנשיאה ד' ביניש בעניין בל"ד, פסקה 8; הנשיא א' גרוניס בעניין זועבי הראשון, פסקה 34; הנשיאה מ' נאור בעניין זועבי השני, פסקה 36).

בין שתי העמדות המנוגדות הללו הובעה גם עמדת ביניים לפיה ניתן להבחין לעניין תחולתו של המבחן ההסתברותי בין העילות שבסעיף 7א(א)(1) ו-3(3) לעילה הנוגעת להסתה לגזענות שבסעיף 7א(א)(2). כך למשל מצינת השופטת פרוקצ'יה בעניין טיבי כי "הוקעתה של ההסתה לגזענות והוצאתה ממסגרת ההתמודדות הפוליטית הינן ערך העומד לעצמו, בלתי מותנה ובלתי מסויג גם מקום שאין מתלווה הסתברות כלשהי למימוש הסיכון שהיא אוצרת בתוכה. אין צורך לחפש גורמי סכנה גלויים או חבויים כדי לשלול כניסת מסיתים לגזענות למשחק הפוליטי [...] ההסתה לגזענות מוקעת כערך במורשת האוניברסלית והלאומית, והיא עומדת מחוץ ומעבר לבחינה הסתברותית של סכנה הצפויה ממנה על-פי אמת מידה כזו או אחרת. הניגוד בין הגזענות לבין ערכי היסוד של המדינה הוא כה עמוק, עד כי כל האוחז בה בתורתו הפוליטית ראוי שייפסל על הסף" (שם, בעמ' 90; גל וקרמניצר, בעמ' 62-63). דעה נוספת המבדלת את העילה הנוגעת להסתה לגזענות משאר העילות לעניין תחולתו של מבחן ההסתברות ומציעה להחיל לגביה מבחן הסתברותי במדרג נמוך ביותר, הביעה השופטת ביניש באותו עניין בקבעה כי: "אילו סברתי שיש לקבל את השיטה הגורסת 'מבחני הסתברות' לשם פסילת רשימות או מועמדים, הרי בכל הנוגע לגזענות הייתי קובעת כי 'גזענות' במובנה ה'גרעיני' טומנת בחובה, על-פי טיבה, פוטנציאל של סיכון שהסתברותו היא בגדר אפשרות ממשית. גזענות מעצם טבעה עלולה לפשוט כנגע גם כאשר נראה שהיקף הפעילות הפוליטית סביבה קטן הוא, וסיכוייהם הפוליטיים של הרשימה או של המועמד אינם רציניים. גזענות היא מסוג הנגעים שבידודם והרחקתם מהזירה הפוליטית והחברתית היא תנאי חיוני למניעת התפשטותה" (בעמ' 88). בהמשך הדברים נתייחס לסוגיה זו ונבחן האם אמנם ככל שהדברים נוגעים לעילת ההסתה לגזענות יש מקום לגישה שונה לעומת העילות האחרות, ככל שהדבר נוגע לתחולתם של מבחנים הסתברותיים.

שאלה נוספת הנגזרת במידת מה מן המבחן ההסתברותי והנוגעת לרף הראייתי הנדרש להוכחת התקיימותן של עילות הפסילה, היא השאלה האם ועד

כמה קיימת זיקה בין עילות הפסילה ובין עבירות פליליות המיועדות להגן על אותם ערכים. בהקשר זה נראה כי הגישה שאומצה בפסיקה היא זו הקובעת כי ניתן להסתייע בחוק העונשין לצורך זיהוי התקיימותם של יסודות עילות הפסילה אך זאת תוך הדגשה כי מדובר בתחומי פעולה שונים למניעת אותה תופעה ועל כן המבחנים שאותם יש להחיל בכל אחד מן התחומים אינם זהים (ראו הנשיא מ' שמגר בעניין ניימן השני, בעמוד 191; הנשיא א' גרוניס בעניין זועבי הראשון, פסקה 32; וראו גם גביזון, בעמ' 166; והשוו לעניין בן מאיר, פסקה 28; וכן לבג"ץ 11225/03 בשארה נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד ס(4) 287 (2006)).

א"ב 1806/19 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21 נ' ד"ר עופר כסיף (18.7.2019) (להלן – "כסיף")

39. נזכיר עוד את אשר קבע השופט י. כשר באשר לתכליתה של הוראת סעיף 7א לחוק היסוד:

"7. אלא שעמדה זו והוראתו המפורשת של סעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת, אינם יכולים לדעתי לדור בכפיפה אחת. הוראת סעיף 7א, ובזה עיקר מהותה, הינה להוציא לחלוטין מתחום שוק הדעות הלגיטימי ומהאפשרות לקדם דעה וליצור לה תמיכה בכנסת, כל דעה השוללת את קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. זאת גם (ואולי אף דווקא וכאשר) יש לאותה דעה תמיכה או פוטנציאל לתמיכה משמעותית בציבור."

בג"צ 5658/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת (1.1.2024) (להלן – "הסבירות")

וכן התייחסותו שם למעמדה של הצהרת מועמד:

"7.

...

יתר על כן, חברי הכנסת, נאמנים להצהרתם, יהיו מנועים מלפעול לקידום רעיונותיה של אותה תנועה במהלך פעילותה של הכנסת לה נבחרו (וראו: פסקה 9 לפסק דינו של חברי, השופט נ' סולברג, בבג"ץ 5744/16 בן מאיר נ' הכנסת [פורסם בנבו] (27.5.2018)). ומתבקשת השאלה: כיצד תוצאה זו מתיישבת עם גישתם של גורמי הממשלה, בדבר היעדר לגיטימיות להגבלה כלשהי על רצונו של העם? (וכמובן שניתן היה להמחיש את הדברים לעיל גם בדוגמאות אחרות, כגון תנועה גזענית מוצהרת או תנועה המבקשת לנתק את הקשר בין המדינה לבין העם היהודי)."

ור' גם עמדת השופט נ. סולברג בפסק הדין בג"צ 5744/16 עו"ד שחר בן מאיר נ' הכנסת (27.5.2018).

40. טרם שנסיים חלק זה נבקש לציין קיומם של הסדרים דומים או שקולים להוראת סעיף 7א במדינות דמוקרטיות אחרות. כך כתב השופט ח. כהן לפני שנות דור בעניין ירדור:

"14. ...

יצויין עוד שבאנגליה (וכן ברוב מדינות ארצות הברית של אמריקה) פריבילגיה של בית הנבחרים היא לגרש מתוכו אדם, אף שנבחר כדיון, אם לדעת הפרלמנט אין הוא ראוי לשבת בו (ראה Rogere, שם, ע' 27).

הסמכויות הנתונות לפי חוק הבחירות לכנסת בידי ועדת הבחירות, להכין ולנהל את הבחירות, נתונה באנגליה לפקיד המכונה returning officer. קרה ופקיד כזה התיימר לקבוע אם מועמד פלוני פסול או כשר היה לפי החוק; ובתי-המשפט פסלו החלטות אלו כחורגות מסמכותו [3], (1888), Pritchard v. Mayor of Bangor; [4], (1899), Harford v. Linskey) ואם כי אינו דומה הפקיד האנגלי ההוא לוועדת הבחירות המרכזית שלנו, יש ללמוד מן התקדימים האלה לא רק שמוטב להפריד בין הפיקוח הטכני על ניהול הבחירות ובין קביעת כשירותם או פסלותם של מועמד פלוני או של רשימת מועמדים פלונית, כי אם גם מה מאד יש להקפיד, דוקא בדיני בחירות, שהרשויות הממונות על עריכתן לא יחרגו ממסגרת סמכותם כפי שהיא קבועה בחוק.

15. הדוגמה השניה שברצוני להביא היא מארצות הברית של אמריקה.

לפי סעיף 3 לתיקון ה-14 לחוקת ארצות הברית, פסול להיבחר כחבר בית הנבחרים או הסינט כל מי שאי פעם נשבע אמונים לחוקת ארצות הברי, ולאחר מכן השתתף במרד או בהתקוממות נגדה או סיוע לאויבה.

מאחר וזאת היא הפסלות החקוקה היחידה, דין הוא בארצות הברית שאין להוסיף פסלות נוספת או אחרת אלא על-ידי תיקון נוסף של החוק בלבד (Willoughby, Constitution of the United States, 2 ed. Vol. 1 p. 602). אולם למעשה לא היה צורך בכך, שהרי לפי סעיף 41, 1 של החוקה, כל אחד מבתי הקונגרס הוא השופט היחידי על הבחירות ותוצאותיהן ועל כשירותם של חבריו; ולפי סעיף 51, 2 של החוקה רשאי כל אחד מן הבתים האלה, ברוב של שני שלישים, לגרש חבר מחבריו, אף שנבחר כדיון. בסמכויות המשלימות הללו, לשפוט על כשירות של החבר שנבחר, ולגרש חבר אף שכבר כיהן בתור שכזה, השתמשו שני בתי הקונגרס פעמים רבות כדי למנוע שאנשים בלתי ראויים או בלתי נאמנים יכהנו בהם.

16. לבסוף אזכיר את החוקה (Grundgesetz) של הרפובליקה הפדרלית של גרמניה, הקובעת בסעיף 21 לאמור:

"(1) המפלגות משתתפות ביצירת הרצון הפוליטי של העם. ייסודה

של מפלגה חפשי. על תקנונה הפנימי להיות תואם עקרונות דמוקרטיים. על המפלגות למסור דינים וחשבונות פומביים על מקור האמצעים שבידיהם.

(2) מפלגות אשר לפי מטרותן או לפי התנהגותן שוחריהן, מתכוונות להגביל סדרי היסוד של דמוקרטיה חפשית או לסכן קיומה של הרפובליקה הפדרלית הגרמנית, הן מנוגדות לחוקה. בשאלת הניגוד לחוקה מכריע בית-המשפט הקונסטיטוציוני.

(3) פרטים ייקבעו בחוקים פדרליים."

נשמעו דעות שהוראה זו אינה עולה בקנה אחד עם חופש הדעה הפוליטית ; אך בית- המשפט הקונסטיטוציוני הגרמני פסק שיש כאן משום ביטוי לדמוקרטיה לוחמת, שמטרתה היא למנוע חתירה, במסווה של פעילות פרלמנטרית לגיימית, תחת סדרי הדמוקרטיה החפשית, על-ידי אלמנטים בלתי דמוקרטיים : יש כאן אמצעי מניעה והתגוננות, ולא סנקציה על מעשים שכבר נעשו (פסק-דין 5/142, [6], מובא לפי 219 p. 2 ed. Hamann Grundgesetz).

ונפנה גם למקורות עדכניים :

Tom Ginsburg, Aziz Z. Huq and David Landau, **The Law of Democratic Disqualification**, Public Law and Legal Theory Working Paper Series, No. 791 (2021).

Ilya Somin, **A Lost Opportunity to Protect Democracy Against Itself: What the Supreme Court Got Wrong in Trump v. Anderson**, Cato Supreme Court Review, Symposium on the 2023-24 Supreme Court Term, pp. 319-365 (2024), George Mason University Legal Studies Research Paper Series, 24-21

41. אנו ניישם מבחנים אלו ביחס לשתי העילות מושא הבקשה :

(1) שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית;

(2) הסתה לגזענות ;

ד. מניעת מועמדים ורשימות מלהשתתף בבחירות הכלליות לכנסת - המסגרת ההליכית

42. קודם שניגש להצגת ובחינת התשתית העובדתית, נתייחס למסגרת ההליכית החלה ביחס למניעת השתתפות של מועמדים או רשימות בבחירות הכלליות לכנסת.

43. האמור בחלק זה נועד ליתן מענה לטענות, באם יועלו לפיהן אין הבקשה עומדת בדרישות הוראת ס' 63א (לגבי פסילת מועמדים) או 64 (פסילת רשימה) לחוק הבחירות.

44. יובהר כבר בראשית הדברים כי עמדת המבקשים היא כי **על ועדת הבחירות המרכזית לדון בבקשה זו לגופה**, הן ביחס למניעת השתתפות מועמדים והן ביחס למניעת השתתפות רשימות ולקבל החלטה סדורה ומנומקת בעניין שתעמוד לביקורת שיפוטית בבית המשפט העליון (בין בהליכי אישור בחירות/עריעור בחירות ובין בהליך של עתירה לבית המשפט הגבוה לצדק). והשוו : להתייחסות סמכויות יו"ר הוועדה למול סמכויות מליאת הוועדה בפסק הדין בדנג"צ 30682-08-25 **נציב שירות המדינה נ' לביא זכויות האזרח מינהל תקין ועידוד ההתיישבות (ע"ר) (9.9.2026)** וההפניה שם גם לבג"צ 60697-08-26 **סיעת הליכוד – תנועה לאומית ליברלית נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-26** (תלו ועומד).

45. כן יובהר כי קודם לדיון כאמור נדרש הוועדה כי תונח בפניה חוות דעתו המשפטית של יו"ר הוועדה וכן עמדת היועצת המשפטית לממשלה, המתייחסות לכל הנטען והמובא בבקשה זו.

46. ראשית, נזכיר כי כבר בעניין ירדור, הרבה קודם לחקיקת הוראת סעיף 7א לחוק היסוד, בית המשפט העליון הכיר בצורך ובחיוניות של הסדר המאפשר מניעת השתתפות של רשימות בבחירות הכלליות ואף ישם אותו בפועל, נוכח הקביעה לפיה:

"ולאחרונה: לא נעלם ממני, שתורת המדע המדיני מלמדת, כי במדינה דמוקרטית הריבון הוא העם בעצמו; כי הדמוקרטיה, היא בראש וראשונה משטר של הסכמה שהתהליך הדמוקרטי הוא איפוא תהליך של בחירת המטרות המשותפות של העם ודרכי הגשמתן על-ידי הברור המילולי והחלפת דעות בצורה חפשית; ושהברור הזה מתקיים, בין השאר, באמצעותה בחירות הכלליות והדיונים בבית הנבחרים. הדברים האלה מחייבים לכאורה את ההשקפה, שמן הנמנע לכבול את ידיה של קבוצת אנשים – מהסיבה בלבד שהיא דוגלת במטרה לשלול את קיומה של המדינה – מלהעמיד את עצמו לבחירות לכנסת כדי להשפיע לטובת המטרה הזאת ולהביא לידי הגשמתה. אולם, להשקפה זו תשובה ניצחת, היא התשובה שנתן לה השופט ויתקון ב-בג"ץ 253/64 (שם, [3], ע' 679), באמרו:

"חופש ההתאגדות הוא מעיקרי המשטר הדמוקרטי ואחת מזכויות היסוד של האזרח. חלילה לנו לשלול זכות זו ולפסול אגודה בשל כך בלבד, שמטרתה או אחת ממטרותיה היא לשאוף לשינוי המצב החוקי הקיים במדינה. המצב הקיים עלול להיות טעון תיקון מבחינה זו או אחרת, ותנועה, המבקשת לארגן את דעת הקהל במדינה לקראת תיקון המצב, רשאית לעשות זאת במסגרת אגודה רשומה כחוק. אך שום משטר חפשי לא יתן ידו והכרתו לתנועה החותרת תחת אותו משטר עצמו".

והוא הוסיף:

"לא פעם קרה בהיסטוריה של מדינות בעלות משטר דמוקרטי תקין, שקמו עליהן תנועות פשיסטיות וטוטליטריות למיניהן, והשתמשו בכל אותן הזכויות של חופש הדיבור, העתונות וההתאגדות, שהמדינה מעניקה להן, כדי לנהל את פעילותן ההרסנית בחסותן. מי שראה זאת בימי הרפובליקה של ויימר לא ישכח את הלקח".

47. שנית, לאחר חקיקת הוראת סעיף 7א לחוק היסוד, מדובר בהוראה חוקתית שתכליתה למנוע היבחרם של מועמדים או רשימות.

48. מכאן נובע שהגבלות על יישומה וביצועה של הוראה חוקתית כאמור, אם בכלל, צריך שיקבעו אף הן במסגרת חוקתית, ואין אפשרות להגביל ההוראה מכוחה של הוראת חוק "רגילה".

49. עיון בהוראת סעיף 7א לחוק היסוד מלמד כי אין בה כל היתר לקביעת התניות או מגבלות מסוגן של ההתניות או המגבלות הקבועות ביחס לבקשות למניעת השתתפות מועמדים במסגרת סעיף 63א לחוק הבחירות לכנסת, קרי הדרישה לפיה: "בקשה לקבוע כי מועמד מנוע מלהשתתף בבחירות לכנסת לפי סעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת, תיחתם בידי שליש מחברי הועדה המרכזית..." (להלן – "דרישת השליש").

50. אכן, בהוראת סעיף 7א לחוק היסוד נקבעה הוראה מסוימת, אך זו מלמדת על היקף ההסדרה המותר בחוק "רגיל":

"(ד) פרטים לענין הדיון בועדת הבחירות המרכזית ובבית המשפט העליון ולענין

הצהרה לפי סעיף קטן (ג), ייקבעו בחוק."

51. פשיטא היא כי לשון החוק אינה תומכת בטענה לפיה ניתן לקבוע התניות או מגבלות מהותיות (כדוגמת דרישת השליש), "פרטים" אינם משמעם המקובל הגבלה או התניה.

52. גם במישור התכליתי קשה לראות הצדקה להטלת מגבלה נוקשה כמו דרישת השליש. לענין זה ניתן להפנות גם לאבחנה שעשה כבוד השופט נ. סולברג בעניי הסבירות לעניין הוראת סעיף 7א עת קבע כי: "114. מחד גיסא, **לבית המשפט נתונה זכות 'המילה האחרונה' לגבי שער הכניסה לרשות המכוננת**; ...".

53. נציין כי בעבר הועלתה לפחות במקרה אחד טענה ביחס לדרישת השליש, ובית המשפט דחה עתירה בעניין, בפסק דין קצר (5 עמודים בלבד), וללא דיון מקיף ויסודי, וזאת גם לאחר שהבהיר כי "העותרים אינם מבהירים בצורה ברורה מהו המבנה המשפטי שמכוחו ניתן, לשיטתם, להתגבר על הוראותיו של סעיף 63א(א) לחוק הבחירות לכנסת". ר' בג"צ 240/09 ח"כ זהבה גלאון נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-18 (11.1.2009) ור' גם התייחסות לסעיף זה בפסק הדין בבג"צ 2200/19 חזית יהודית לאומית נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית (31.3.2019).

54. כן נציין את פסק הדין בע"ב 2600/99 ארליך נ' יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית פ"ד נג(3) 38 בו נקבע באופן קצר וללא כל דיון, כי במקרה של הגשת ערעור בחירות על אישור רשימה על ידי ועדת הבחירות המרכזית, בידי מי שאינו מנוי בסעיף 64 לחוק הבחירות: "די בכך כדי לדחות את ערעורו". נציין כי בפועל ועדת הבחירות שמעה את המערער דשם ואף בית המשפט העליון דן בערעורו לגופו, חרף האמור.

55. בנוסף ובכל מקרה לבית המשפט העליון, בשבתו כבית משפט גבוה לצדק סמכות ליתן סעד למען הצדק, מכח הוראת סעיף 15(ג) לחוק יסוד: השפיטה, ר' והשוו: בג"צ 5658/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת (1.1.2024). ביחס לוועדת הבחירות המרכזית (אך לא ביחס למשיבים קיימת אף סמכות מכח הוראת סעיף 15(ד) לחוק יסוד: השפיטה.

56. במקרה זה יש גם מקום לשקול לעשות שימוש בעילת הצדק, כפי שהוצעה על ידי פרופ' י. זמיר.
57. פרופ' זמיר מגדיר עילה זו כך:

"בהתאם לכך ניתן לומר שעילת הצדק דורשת כי הרשות המינהלית תבחר בדרך מסוימת מבין הדרכים הפתוחות לפניה, משום שאינה גורמת אי-צדק ברור ובולט, אלא אם קיימים שיקולים המצדיקים, לאור נסיבות המקרה, בחירה בדרך אחרת. ... עילת הצדק נכנסת לתמונה רק במקרה בו החוק פותח בפני הרשות כמה דרכים אפשריות, שהיא יכולה לבחור ביניהן, לפי שיקול דעתה, את הדרך שראוי ללכת בה בנסיבות המקרה. במקרה כזה שיקול הדעת של הרשות צריך להרחיק אותה מן הדרך שתגרום אי-צדק ולהפנות אותה, ככל שתכלית החוק ומדיניות הרשות מאפשרות, לדרך שתהיה צודקת יותר."

י. זמיר, **הסמכות המינהלית**, כרך ה', נבו הוצאה לאור, 2020, עמ' 4144.

58. עילת הצדק מתבססת על הוראות הדין החקוק אשר ראש וראשונה להן היא הוראת סעיף 15(ג) לחוק יסוד: השפיטה. כן ישנו עיגון לעילה בהוראות חוק יסודות המשפט, התש"ס-1980,

ובדברי חקיקה נוספים.

59. מקור חשוב נוסף היא מגילת העצמאות בה נקבע כי :

"מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות ; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה ; **תהא מושתתה על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל** ; תקיים שויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין ; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות ; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות ; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות."

60. כל האמור יפה וביתר שאת לגבי מניעת השתתפותה של רשימה בבחירות שאז ממילא נדרש אישור פוזיטיבי בהתאם להוראת סעיף 64 לחוק הבחירות.

61. סיכומו של דבר, אנו סבורים כי גם במצב בו אין הבקשה למניעת השתתפות מועמדים נתמכת בשליש מחברי הוועדה, הרי שחובתה של וועדת הבחירות המרכזי לדון ולהכריע בה לגופה, עת מדובר בבקשה סדורה, מנומקת ומפורטת המגלה על פניה עילה מבוררת.

ה. התשתית העובדתית

62. נביא עתה את התשתית העובדתית הרלוונטית.

63. במסגרת החלק העובדתי תיכללנה לעיתים התייחסויות גם לאנשים שאינם מושא הבקשה, אך הם רלוונטיים לצורך ביסוס העובדות.

בקשה זו נתמכת בתצהירה של גב' עינת עובדיה, מנכ"לית המבקשת מס' 1, הבקאה בכל העניינים מושא הבקשה.

ח"כ א. סמוטריץ'

מעמדו הציבורי והפוליטי של סמוטריץ'

64. בצלאל סמוטריץ' הוא יו"ר מפלגת הציונות הדתית, חבר כנסת מטעם מפלגת "הציונות הדתית" בכנסת ה-25 ושר האוצר וכן שר נוסף במשרד הביטחון בממשלת ישראל ה-37.

65. לקראת בחירות 2026 הוא עומד בראש רשימת "הציונות הדתית-זהות", והוא מופיע במקום הראשון ברשימת מועמדיה לכנסת ה-26.

66. היינו, אין מדובר באדם המביע עמדות פוליטיות מן השורה האחורית של החיים הציבוריים משמעות הדבר היא שהתשתית הראייתית הנוגעת להשקפתו אינה בעלת חשיבות היסטורית בלבד אלא היא רלוונטית לשאלה מהו המנדט הפוליטי שאותו מבקש המשיב לקבל כיום.

67. עניינה של בקשה זו במועמדותו של בצלאל סמוטריץ' לכנסת ובשאלה האם מכלול מעשיו, התבטאויותיו, תוכניותיו המדיניות ופעילותו הציבורית מקים את העילות הקבועות בסעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת.

68. הבקשה אינה מבוססת על עמדה פוליטית ימנית, על תמיכה בהתיישבות, על התנגדות לפתרון שתי המדינות, על תמיכה בסיפוח יהודה ושומרון, או על ביקורת כלפי הרשות הפלסטינית וחמאס כשלעצמן. כמו כן, אין טענה כי עצם הרצון במדינה יהודית או במדיניות לאומית-ציונית מקים עילת פסילה.

69. הבקשה מבוססת על מסכת ראייתית מצטברת, רחבה ומתמשכת, הכוללת, בין היתר, התבטאויות ופעולות של סמוטריץ' העולות כדי **שלילת אופיה הדמוקרטי של מדינת ישראל והסתה שיטתית לגזענות והכוללות:**

א. תוכנית מדינית מפורשת המבקשת לשלול מהפלסטינים את זכותם להגדרה עצמית;

ב. שלילת זכותם של פלסטינים להשתתף בבחירות לכנסת תוך שימור הרוב היהודי;

ג. הצעת "הגירה" למדינות אחרות כחלופה למימוש שאיפות לאומיות;

ד. התבטאויות המגדירות ערבים ופלסטינים כאיום קולקטיבי;

ה. קריאה להוציא מפלגות ערביות מחוץ לחוק;

ו. אמירות שלפיהן חברי הכנסת הערבים נמצאים בישראל "בטעות";

ז. אמירה כי "בן גוריון לא גמר את העבודה ולא זרק אתכם ב-48";

ח. אמירה כי הערבים הם אזרחי ישראל "בינתיים לפחות";

ט. אמירות המבקשות לשלול את עצם קיומו של העם הפלסטיני;

י. קריאה למחוק את היישוב הפלסטיני חווארה;

יא. תמיכה בעידוד הגירה של תושבי עזה;

יב. תמיכה בכיבוש רצועת עזה ובשליטה ישראלית בה;

יג. הצגת "תוכנית ההכרעה" כתפיסה פוליטית סדורה ולא כאמירה מקרית;

יד. חזרה על חלקים מרכזיים מן התפיסה בשנים מאוחרות, לרבות בשנים 2024–2026.

70. במילים אחרות, לפנינו לא רק ביטויים קשים אלא שילוב בין **תיאוריה אידיאולוגית, הצעת מדיניות, התבטאויות קבוצתיות, שלילת זכויות פוליטיות ופעילות פוליטית למימוש המדיניות.**

71. בעניינו של סמוריץ' ניתן לזהות מסכת מתמשכת המתפרשת על פני יותר מעשור והכוללת שלושה נדבכים:

הנדבך הראשון – תפיסה אידיאולוגית - "תוכנית ההכרעה" מציגה תפיסה סדורה ביחס לעתידם של הפלסטינים.

הנדבך השני – התבטאויות שהן הסתה לגזענות - סמוטריץ' חזר שוב ושוב על רעיונות הנוגעים למעמדם של פלסטינים וערבים כקבוצה.

הנדבך השלישי - פעילות פוליטית - סמוטריץ' איננו רק פרשן פוליטי או פעיל ציבורי. הוא עומד בראש מפלגה ומבקש להוציא את עקרונותיו אל הפועל באמצעות הכוח השלטוני.

72. בא"ב 1806/19 **ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21 נ' כסיף** (21.3.2019) (להלן - **"בן ארי"**) בית המשפט העליון פסל את מועמדותו לכנסת של מיכאל בן ארי ברוב של 8 מתוך 9 שופטים בשל הסתה לגזענות. נקבע כי הצטברה מסה ראייתית קריטית של התבטאויות חד-משמעיות, ברורות וקשות, וכי מדובר בהתבטאויות חוזרות ושיטתיות. ובעניינו ניתן להחיל על סמוטריץ' את הלכת בן ארי ולמנוע את השתתפותו בכנסת הן בעילה של שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית לפי סעיף 7(א)(1) לחוק יסוד: הכנסת והן בעילה של הסתה לגזענות 7(א)(2) לחוק-יסוד: הכנסת.

התשתית הראייתית

"תוכנית ההכרעה" – התשתית האידיאולוגית המרכזית

73. בשנת 2017 פרסם סמוטריץ' את "תוכנית ההכרעה". התוכנית אינה מסמך מקרי אלא היא מציגה תפיסה מדינית סדורה לגבי עתיד יהודה ושומרון והאוכלוסייה הפלסטינית. לפי התוכנית, מי שיוותר על שאיפותיו הלאומיות הפלסטיניות יוכל להישאר באזור ולחיות כפרט במדינה היהודית. אולם זכות ההצבעה שלו לכנסת אינה מובטחת. ההצבעה המוניציפלית מובחנת מהשתתפות בקבלת החלטות לאומיות. התכלית המוצהרת היא: "לשמור על הרוב היהודי בקבלת ההחלטות במדינת ישראל". האפשרות האחרת המוצעת היא עידוד הגירה למדינה ערבית או למדינה אחרת. תיאור התוכנית והחלופות שבה מופיע במקורות המתעדים את התוכנית המקורית.

תכנית ההכרעה כפי שפורסמה על ידי ב. סמוטריץ' במאמר "תוכנית ההכרעה: המפתח לשלום נמצא בימין" שפורסם ב-6 בספטמבר 2017 בכתב העת "השילוח" מצורפת כחלק בלתי נפרד של בקשה זו ומסומנת כנספח "01".

74. בתוכנית הבחנה עקרונית בין שתי קבוצות:

יהודים – בעלי זכות מלאה להשתתף בקבלת ההחלטות הלאומיות;

פלסטינים – בעלי זכויות אזרחיות מסוימות, אך ללא זכות מלאה להשתתף בקבלת ההכרעות הלאומיות.

75. אין מדובר בשאלה מי רשאי להצביע בבחירות במדינה פלסטינית עתידית. מדובר בתוכנית ביחס למרחב שבו סמוטריץ' מבקש להחיל ריבונות ישראלית. אם המדינה מחילה ריבונות על שטח ואוכלוסייה, אך קובעת מראש כי קבוצה לאומית מסוימת לא תהיה שותפה מלאה להכרעות הלאומיות בשל השתייכותה הלאומית, מתעוררת שאלה חוקתית ישירה ביחס למרכיב הדמוקרטי של המדינה. ראו בקישור שלהלן:

<https://hashiloach.org.il/%D7%AA%D7%95%D7%9B%D7%A0%D7%99%D7%AA-%D7%94%D7%94%D7%9B%D7%A8%D7%A2%D7%94-%D7%94%D7%9E%D7%A4%D7%AA%D7%97-%D7%9C%D7%A9%D7%9C%D7%95%D7%9D-%D7%A0%D7%9E%D7%A6%D7%90-%D7%91%D7%99%D7%9E%D7%99%D7%9F/>

כתבה נוספת הסוקרת את המאמר ראו בקישור שלהלן:

<https://www.ynet.co.il/news/article/bkpmddpxx2>

"הרוב היהודי" כמטרה לשמירת אי-שוויון פוליטי

76. התוכנית אינה מסתירה את התכלית: שלילת ההשתתפות בפרלמנט נועדה, בין היתר, לשמור על הרוב היהודי בקבלת ההחלטות. אין מדובר אפוא במגבלה שנובעת ממעמד אישי או ממעשה של אדם מסוים. מדובר בהבחנה המבוססת על השתייכות לאומית. זהו ההבדל המשפטי המרכזי בין: **פסילת אדם בשל מעשה מסוים לבין: שלילת זכות פוליטית מקבוצה בשל זהותה הלאומית.** הטענה כי מדובר ב"גירעון דמוקרטי" בלבד אינה פותרת את הבעיה. ככל שסמוטריץ' מבקש להחיל ריבונות ישראלית על השטח, השאלה היא האם ניתן להחזיק אוכלוסייה תחת אותה ריבונות תוך שלילת השתתפותה השווה במוסדות הריבוניים על בסיס לאומי.

"הגירה מרצון" כחלופה מדינית

77. בתוכנית ההכרעה מוצעת לפלסטינים אפשרות של הגירה למדינה ערבית או למדינה אחרת. חשוב להדגיש: עצם התמיכה בהגירה מרצון אינה בהכרח עילת פסילה. ואולם, כאשר היא מוצגת כחלופה למי שאינו מוכן לוותר על שאיפתו הלאומית, וכאשר באותה המסגרת נשללת האפשרות של ריבונות פלסטינית, נוצרת תשתית לבחינת השאלה האם "מרצון" הוא באמת תיאור של בחירה חופשית או מנגנון שנועד להביא לשינוי דמוגרפי. התוכנית מתוארת במקורות כמסמך המציע לפלסטינים שלוש חלופות: השלמה עם הריבונות הישראלית, עזיבה או מאבק. החלופה שמציע סמוטריץ' היא חלק מהתפיסה הכוללת ביחס למעמדה של האוכלוסייה הפלסטינית.

78. כאן המקום לציין את הסתירה התהומית שבין "תכנית ההכרעה" של סמוטריץ' לבין תכנית האוטונומיה שהציג מנחם בגין במליאת הכנסת בתאריך 28 בדצמבר 1977.

נאום מנחם בגין במליאת הכנסת בתאריך 28/12/1977 בעניין תכנית השלום של ישראל מצורף כחלק בלתי נפרד של בקשה זו ומסומן כנספח "02".

"אין ולא היה עם פלסטיני"

79. כבר בשנת 2015 נאם סמוטריץ' במליאת הכנסת ואמר: "אין ולא היה עם פלסטיני". באותו הקשר קרא להחיל שלטון ישראלי ביהודה ושומרון ולספח את השטח. הכחשת קיומו של עם או התנגדות לזהות לאומית פלסטינית יכולה להיות עמדה לאומית-פוליטית לגיטימית, גם אם היא שנויה במחלוקת חריפה. ואולם, חשיבותה הראייתית עולה כאשר היא מצטרפת ל"תוכנית ההכרעה", לשלילת הזכות להשתתף בקבלת החלטות לאומיות ולקריאות להגירה.

80. סמוטריץ' חזר על הקריאה כי אין עם פלסטיני בעת ביקורו בפריז בחודש מרץ 2023 כשר האוצר של ישראל ואמר כי: "אין דבר כזה עם פלסטיני". עוד אמר: "העם הפלסטיני הוא המצאה בת פחות מ-100 שנה". הוא טען כי אין היסטוריה, תרבות, שפה או מטבע פלסטיניים וכי מדובר ב"המצאה" שנועדה ליצור זכויות פיקטיביות בארץ ישראל. הוא אף אמר: "סבא שלי ... הוא הפלסטיני האמיתי". הדברים נאמרו בנאום פומבי בפריז, ותועדו במספר מקורות תקשורתיים. שלילת לאומניות היא אומנם איננה בהכרח הסתה לגזענות ואולם, כאשר שלילת הזהות הלאומית משמשת להצדקת שלילת זכויות לאומיות, סיפוח שטח ושלילת השתתפות פוליטית, היא הופכת לחלק חשוב מן התמונה המצטברת. ראו בקישור שלהלן:

<https://www.zman.co.il/live/381290/>

81. בעניין שלילת קיום העם הפלסטיני קיימת חשיבות מיוחדת לחיבור בין נאום 2023 לבין עמדות 2015 ו"תוכנית ההכרעה". בשנת 2015 נאמר שאין עם פלסטיני. בשנת 2017 פורסמה "תוכנית ההכרעה" שמטרתה להכריע את הסכסוך באמצעות החלת ריבונות ישראלית תוך שלילת זכות פוליטית לאומית מלאה מהפלסטינים. בשנת 2023 חזר סמוטריץ' על שלילת עצם קיומו של העם הפלסטיני. בכך מתקבלת רציפות אידיאולוגית וכן מעבר מהתבטאויות לפעולות במסגרת שלטונית.

82. **חזון "מדינת התורה"** - אחת הראיות החשובות ביותר היא התבטאותו של סמוטריץ' בשנת 2019 שלפיה: **"מדינת ישראל תתנהל בעזרת השם כפי שהתנהלה בימי דוד המלך ובימי שלמה המלך, על פי דין תורה"**. עוד הסביר כי רצונו בטווח הארוך הוא שישראל תתנהל על פי דין התורה. הדברים דווחו בזמן אמת בהרחבה. **המשמעות המשפטית** היא שההתבטאות משקפת **שאיפה לשינוי מבני של מקור הסמכות המשפטית במדינה** מן המשפט הדמוקרטיאזרחי אל "דין תורה". זוהי ראייה רלוונטית במיוחד משום שסמוטריץ' לא אמר רק שהוא מבקש לתת מקום למשפט העברי בתוך הדמוקרטיה, אלא הציג מודל שלפיו המדינה עצמה צריכה להתנהל על פי התורה. ראו בקישור שלהלן:

https://www.mako.co.il/news-israel-elections/elections_2019-q2_2019/Article-8922ae5529c1b61026.htm?utm_source=chatgpt.com

83. **"משפט התורה" מול הדמוקרטיה** - ההתבטאויות משנת 2019 אינן עומדות לבדן. הדיון הציבורי סביב תפיסתו של סמוטריץ' תיאר את החזון כחתירה להחזרת "משפט התורה" למרכז המשפט הישראלי. יודגש: **לא עצם היותו אדם דתי עומדת לבחינה, אלא השאלה האם הוא מבקש להחליף את העליונות של ההסדר הדמוקרטי-חוקתי בעליונות של מערכת נורמטיבית דתית**. הדבר מתחבר ישירות למאפיינים הדמוקרטיים שהוגדרו בפסיקה: שלטון החוק, זכויות אדם, שוויון והפרדת רשויות.

84. **הפרדה בין יולדות יהודיות לבין יולדות ערביות** - בשנת 2016 עורר סמוטריץ' סערה ציבורית לאחר שתמך בהפרדה בין יולדות יהודיות לערביות בבתי חולים. החשיבות של הראיה אינה רק בעצם ההתבטאות אלא **בסוג ההבחנה**: לא מדובר בהבחנה המבוססת על התנהגות פרטנית, אלא בהבחנה על בסיס השתייכות לאומית/אתנית. היא רלוונטית במיוחד לעילת הגזענות ואולם, בפסיקה נקבע כי קיים קשר הדוק בין גזענות לבין שלילת אופייה הדמוקרטי של המדינה: גזענות מבוססת על הפליה, ואילו השוויון הוא מערכי היסוד של הדמוקרטיה. ראו בקישור שלהלן:

https://www.haaretz.co.il/news/politi/2016-04-05/ty-article/0000017f-e318-d38f-a57f-e75a402d0000?utm_source=chatgpt.com

2021 – "אתם פה בטעות"

85. ביום 13.10.2021 התעמת סמוטריץ' במליאת הכנסת עם חברי הכנסת הערבים ואמר להם: "אתם פה בטעות, כי בן גוריון לא גמר את העבודה ולא זרק אתכם ב-48". עוד אמר: "אתכם אין לי שיג ושיח". הדברים נאמרו כלפי חברי כנסת ערבים במסגרת מליאת הכנסת. זוהי ראייה בעלת משקל מיוחד מכמה טעמים:

א. היא נאמרה במליאת הכנסת;

ב. היא הופנתה לבני אדם בשל זהותם הלאומית;

ג. היא מציבה את עצם נוכחותם בישראל כ"טעות";

ד. היא עושה שימוש ברפרנס היסטורי ל"זריקה" או סילוק בשנת 1948;

ה. היא נאמרה על ידי חבר כנסת מכהן.

ההתבטאות מופיעה באוספי התבטאויות שלו, לצד אמירות נוספות ביחס לאזרחים הערבים זו ראייה שונה מהוויכוח המדיני על השטחים. היא מתייחסת לעצם נוכחותם של אזרחים ערבים במדינת ישראל ומציגה את היעדר גירושם ב-1948 כ"עבודה שלא הושלמה". מדובר בראיה ישירה לתפיסה המערערת על עקרון השוויון והאזרחות המשותפת, ובמיוחד כאשר היא מצטרפת לראיות האחרות. ראו בקישור שלהלן:

https://he.wikiquote.org/wiki/%D7%91%D7%A6%D7%9C%D7%90%D7%9C_%D7%A1%D7%9E%D7%95%D7%98%D7%A8%D7%99%D7%A5%27?utm_source=chatgpt.com

2021 – "הערבים הם אזרחי ישראל, בינתיים לפחות"

86. בשנת 2021 אמר סמוטריץ': "הערבים הם אזרחי ישראל, בינתיים לפחות, יש להם חברי כנסת, בינתיים לפחות". הוא אף הסביר את התנגדותו להישענות קואליציונית על מפלגות ערביות. אמירה זו חשובה משום שהיא אינה עוסקת בפלסטינים בשטחים אלא **באזרחים ערבים במדינת ישראל**. הביטוי "בינתיים לפחות" מעורר שאלה ישירה לגבי תפיסת הקביעות של מעמדם האזרחי. משמעותו הראייתית נובעת מן ההקשר ומהצטרפותו למסכת רחבה יותר של הסתה לגזענות נגד ערבים ושלילת זכויות היסוד שלה ע כדי הפיכתם לאזרחים סוג ב'.

2022 – קריאה להוצאת המפלגות הערביות אל מחוץ לחוק

87. בשנת 2022 אמר סמוטריץ' כי האיום המסוכן ביותר על ישראל הוא האיום מבית מצד גורמים לאומניים בקרב ערביי ישראל. הוא תיאר תרחיש שבו "אלפי פורעים ערבים" מצוידים בנשק יפשטו על ערים ויישובים בישראל. בהמשך הציע כצעד ראשון: "להוציא מחוץ לחוק את המפלגות הערביות הנוכחיות בכנסת ואת נציגיהם". הוא הוסיף: "אין שום דבר דמוקרטי בלאפשר לאויב שלך לחתור למימוש מטרותיו באמצעות מנגנוני הדמוקרטיה". הדברים נאמרו בכנס של המכון למדיניות נגד טרור באוניברסיטת רייכמן. זו ראייה מרכזית לעילת סעיף 7א(א)(1) לא משום שאסור למדינה למנוע השתתפות של מפלגה התומכת במאבק מזוין – סעיף 7א עצמו קובע זאת. אלא משום שסמוטריץ' הרחיב את האיום אל **המפלגות הערביות בכנסת כקבוצה כאשר ההבחנה היא על בסיס זהות לאומית ולא על בסיס התנהגות אינדיבידואלית**. כאשר "המפלגות הערביות" מוצגות כמקשה אחת שיש להוציאה מחוץ לחוק, נוצר קושי משמעותי מבחינת עקרון השוויון הפוליטי. ראו בקישור שלהלן:

<https://www.zman.co.il/live/338930/>

"למחוק את חווארה"

88. במרץ 2023, בעקבות הפיגוע בחווארה, עשה סמוטריץ' "לייק" לציף שקרא: "את הכפר חווארה צריך למחוק היום". לאחר מכן, כאשר נשאל על כך, אמר: למה עשיתי לייק לציף? כיוון שאני חושב שאת הכפר חווארה צריך למחוק". הוא הוסיף כי: "המדינה היא זו שצריכה למחוק את חווארה". לאחר הסערה הסביר כי לא התכוון לפגיעה באזרחים אלא לפעולה נגד מחבלים ותומכי טרור. ואולם "ההבהרה" של סמוטריץ' איננה מתיישבת עם הנוסח המקורי. מבחינה ראייתית, עצם השימוש במונח "למחוק את חווארה" ביחס ליישוב פלסטיני הוא בעל משקל, במיוחד בהצטרפות עם יתר ההתבטאויות. האמירה זכתה לסיקור נרחב, ובסמוך אליה התרחשו פרעות בחווארה. מדובר בראייה משמעותית שכן אין מדובר רק בשלילת רעיון לאומי או בהתבטאות היסטורית אלא מדובר בקריאה של שר וחבר ממשלה למחיקה של **כפר המזוהה עם אוכלוסייה פלסטינית**. לעניין סעיף 7א(א)(2), ניתן לטעון שהמבחן צריך לבחון את המסר במונחים של הקבוצה שאלה הוא מופנה ואת ההצדקה לפגיעה בה בשל השתייכותה. ראו בקישור שלהלן:

<https://www.youtube.com/watch?v=x0c3l8d0F5Y>

89. בראיונות שונים סמוטריץ' הבחין בין מעשי אלימות יהודיים לבין טרור פלסטיני. בין היתר הוא אמר שיהודי שזורק בקבוק תבערה והורג תינוק ערבי הוא רוצח ופושע, אך אינו צריך להיות מטופל באותו אופן שבו מטופל אויב; וכן קרא לשב"כ להתמקד בערבים ובמחבלים. הראיה מצביעה על **סטנדרט שונה המבוסס על זהות לאומית**:

- אלימות יהודית – טיפול פלילי ;
- אלימות ערבית – מסגור ביטחוני-לאומי ;
- ובמקביל דרישה להרחבת פעילות שב"כ כלפי "ערבים".

הראיה מתחזקת כאשר היא נבחנת יחד עם התבטאויותיו האחרות כלפי האוכלוסייה הערבית.

https://www.mako.co.il/news-politics/2022_q4/Article-b3526d377c17481027.htm?partner=tagit&utm_source=chatgpt.com

עזה – עידוד "הגירה מרצון"

90. לאחר 7 באוקטובר 2023 הרחיב סמוטריץ' את תפיסת ההגירה גם לעזה. ביום 31.12.2023 אמר כי: "מה שצריך לעשות ברצועת עזה זה לעודד הגירה". הוא הוסיף כי אם מספר הערבים בעזה יפחת באופן דרמטי, הדיון על היום שאחרי יהיה שונה. הדברים מתועדים גם בדו"ח Human Rights Watch, המפנה למקור ההתבטאות. בינואר 2024 המשיך סמוטריץ' לקדם "הגירה מרצון" של תושבי עזה למדינות אחרות. בעניין סמוטריץ' הקריאה להגירה מרצון היא חלק מתוכנית ההכרעה ויתר ההתבטאויות המייצגים תפיסה דומיננטית:

א. אין מדינה פלסטינית;

ב. אין זכות להשתתף בהכרעות הלאומיות של המדינה היהודית;

ג. קיימת אפשרות "להגר" למקום אחר;

ד. ישראל מחילה ריבונות על השטח.

ראו בקישורים שלהלן:

<https://www.kan.org.il/content/kan-news/politic/828781>

<https://www.ynet.co.il/news/article/ryals5f00p>

91. **המשך קידום ההגירה והשליטה בעזה** - בנובמבר 2024 אמר סמוטריץ' כי ניתן וצריך לכבוש את רצועת עזה ולקחת אחריות אזרחית בה. במקביל המשיך לקדם את רעיון "ההגירה מרצון" של תושבי עזה. בכך הופכת התפיסה מאמירה תקופתית למדיניות שמוצגת על ידי שר מכהן כחלק מן הדרך שבה יש לעצב את המציאות.

92. בשנת 2025 המשיך סמוטריץ' לתמוך ברעיון הוצאת תושבי עזה מן הרצועה. בין היתר תועדו דבריו שלפיהם הוא מקווה להוציא את כל העזתים מהרצועה וכן כי תוכנית להעברת האוכלוסייה היא "התוכנית הישימה היחידה". יודגש כי:

א. 2023 - עידוד הגירה;

ב. 2024 - המשך קידום הגירה וכיבוש;

ג. 2025 - הצגת הוצאת האוכלוסייה כתוכנית ישימה.

מדובר בהתפתחות מהתבטאות להצגת תוכנית אופרטיבית לביצועה.

ריבונות ישראלית בעזה

93. בפברואר 2026 אמר סמוטריץ' אמר כי: "עזה תחזור להיות חלק ממדינת ישראל". עוד אמר כי על כל חטוף שייפגע ניתן יהיה להחיל ריבונות על חלק משטח הרצועה. גם אם אמירה זו מוצגת כהפעלת לחץ על חמאס, היא רלוונטית לתמונה הכוללת: **ריבונות ישראלית + הוצאת אוכלוסייה פלסטינית + שלילת ריבונות פלסטינית**. סמוטריץ' חזר על עמדה זו במספר הזדמנויות לאורך השנים האחרונות. באותו כנס פירט את חזונו ל"יום שאחרי" המלחמה, הכולל את השמדת חמאס, פירוז מלא של הרצועה, והחלת כיבוש, ממשל צבאי והתיישבות יהודית, מתוך תפיסה ש"איפה שאין התיישבות אין ביטחון". ראו בקישור שלהלן:

<https://www.zman.co.il/live/664220/>

94. התמונה המצטברת בעניין סמוטריץ' - ניתן לחלק את דפוס הפעולה לשלושה צירים מרכזיים:

ציר ראשון – שלילת השוויון הפוליטי, התשתית הראייתית בעניין זה מסוכמת בטבלה שלהלן:

פעולה/עמדה	משמעות
סיפוח השטח	החלת ריבונות ישראלית
שלילת מדינה פלסטינית	שלילת ריבונות לאומית פלסטינית
שלילת הצבעה לכנסת	שלילת השתתפות לאומית
שמירת הרוב היהודי	הבחנה לאומית במבנה השלטון
הצעת הגירה	יצירת חלופה לעזיבה
הוצאת מפלגות ערביות מהחוק	הגבלת השתתפות פוליטית של הקבוצה
"אתם פה בטעות"	ערעור על עצם הלגיטימיות של נוכחות ערבית
"בינתיים לפחות"	הצגת האזרחות הערבית כמותנית/זמנית

המכלול מצביע על מודל מדיני שבו השתייכות לאומית קובעת את היקף הזכויות הפוליטיות.

ציר שני – הסתה לגזענות - לצד הציר החוקתי קיים ציר ההתבטאויות קשות:

א. "אתם פה בטעות".

ב. "בן גוריון לא גמר את העבודה".

ג. "הערבים הם אזרחי ישראל, בינתיים לפחות".

ד. "להוציא מחוץ לחוק את המפלגות הערביות".

ה. "אלפי פורעים ערבים".

ו. "אין דבר כזה עם פלסטיני".

- ז. "העם הפלסטיני הוא המצאה".
 ח. "למחוק את חווארה".
 ט. עידוד הגירה של תושבי עזה.
 י. הוצאת העזתים מהרצועה.

התשתית כוללת לא רק אמירות כלפי ארגון טרור. חלק מן האמירות מכוונות לקבוצות:

- א. "ערבים";
 ב. "ערביי ישראל";
 ג. "המפלגות הערביות";
 ד. "פלסטינים";
 ה. "העזתים".

כאשר מצרפים אמירות אלה לתוכנית מדינית המבקשת לשנות את מעמדם של הפלסטינים, קשה לטעון שמדובר אך ורק באמירות פרטניות שאינן קשורות זו לזו.

ציר שלישי – תוכנית ההכרעה

מבחינה ראייתית, תוכנית ההכרעה חשובה יותר מרוב האמירות הבודדות. הסיבה היא שאמירה יכולה להיות רגעית. **תוכנית מדינית היא מסמך המציג חזון**. התוכנית של סמוטריץ' מפרטת:

- א. מה יהיה מעמד השטח;
 ב. מה יהיה מעמד האוכלוסייה;
 ג. מי יוכל להשתתף בקבלת החלטות;
 ד. מה יקרה למי שאינו מקבל את הריבונות;
 ה. כיצד ניתן יהיה לשנות את המציאות הדמוגרפית.

תוכנית ההכרעה שוללת למעשה את מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית, היא מבקשת להחיל ריבונות ישראלית תוך שמירת הרוב היהודי בקבלת ההחלטות, באמצעות מניעת זכות הצבעה לכנסת מהאוכלוסייה הפלסטינית. **האם ניתן להגדיר מדינה כ"דמוקרטית" כאשר תחת ריבונותה מתגוררת קבוצה לאומית שלגביה נקבע מראש כי לא תהיה זכאית להשתתף באופן מלא בקבלת ההכרעות הלאומיות – וזאת בשל השתייכותה הלאומית?**

95. אמירותיו ומעשיו של סמוטריץ' ניתנים לבחינה גם במבחן הרציפות שהוא מאפיין משמעותי מאוד:

שנה	אירוע/התבטאות	משמעות
2015	"אין ולא היה עם פלסטיני"	שלילת לאומיות פלסטינית
2016	התבטאות על הפרדה בין יולדות	הכללה ביחס לערבים

תוכנית מדינית שיטתית	תוכנית ההכרעה	2017
שלילת לגיטימיות של נוכחות ערבית	"אתם פה בטעות"	2021
מעמד אזרחי מותנה	"בינתיים לפחות"	2021
הגבלת השתתפות פוליטית	הוצאת מפלגות ערביות מחוץ לחוק	2022
חזרה על תפיסה לאומית	"אין דבר כזה עם פלסטיני"	2023
אמירה ביחס ליישוב פלסטיני	"למחוק את חווארה"	2023
שינוי דמוגרפי	עידוד הגירה מעזה	2023–24
הרחבת הריבונות	כיבוש ושליטה בעזה	2024
יישום מדיני	הוצאת העזתים/תוכנית הגירה	2025
רלוונטיות עכשווית	מועמדות מחודשת לכנסת	2026

96. בעניין סמוטריץ' - צירוף הראיות יוצר מסה ראייתית קריטית הנוגעת הן לשלילת אופייה הדמוקרטי של המדינה והן, בהתאם לפרשנות המשפטית של סעיף 7א, להסתה לגזענות שניתן להציגן בתרשים הבא:

תפיסה אידיאולוגית

שלילת לאומיות פלסטינית

שלילת מדינה פלסטינית

ריבונות ישראלית

שלילת השתתפות לאומית מלאה מהפלסטינים

הצעת הגירה

אמירות המבחינות בין יהודים לערבים

הגבלת הייצוג הפוליטי הערבי

פעילות פוליטית למימוש התפיסה

97. יודגש, מדיניות סיפוח כשלעצמה אינה עילת פסילה; התנגדות למדינה פלסטינית כשלעצמה אינה עילת פסילה; תמיכה במדינה יהודית אינה עילת פסילה; ביקורת על חברי כנסת ערבים אינה עילת פסילה. ואולם, כאשר כל אלה מתחברים למדיניות שבה **השתייכות לאומית קובעת את היקף הזכויות הפוליטיות תחת ריבונות אחת בצירוף הצעת עזיבה/הגירה לקבוצה שאינה**

מקבלת את הסדר ובמקביל התבטאויות המדירות אותה מן הקולקטיב הלאומי נוצר בסיס לבחינה חוקתית לפי סעיף 7א.

סיכום-ח"כ ב. סמוטריץ'

98. מכלול הראיות בעניין סמוטריץ' מציג ארבעה מאפיינים עיקריים:

א. **תפיסה לאומית היררכית** - זכויות פוליטיות אינן נקבעות רק לפי אזרחות אלא לפי השתייכות לאומית.

ב. **שלילת שותפות פוליטית** - הפלסטינים אינם אמורים להשתתף באופן מלא בקבלת ההחלטות הלאומיות במדינה שעל שטחה תחול הריבונות הישראלית.

ג. **דה-לגיטימציה של ייצוג ערבי** - אמירות כגון "אתם פה בטעות" והקריאה להוציא מפלגות ערביות מחוץ לחוק מצטרפות לתפיסה זו.

ד. שינוי דמוגרפי עידוד הגירה של אוכלוסייה פלסטינית מעזה מוצג כחלק מן הפתרון המדיני. הצטרבותם של ארבעת המרכיבים היא שמקימה את התשתית לטענה לפי סעיף 7א.

99. מן התשתית הראייתית המצטברת עולה כי עניינו של בצלאל סמוטריץ' אינו באמירה בודדת, חריגה או מקרית, ואף לא בעמדה פוליטית לגיטימית המצויה במחלוקת ציבורית. **מדובר במכלול עקבי ומתמשך של התבטאויות, עמדות ופעילות ציבורית, אשר בהצטרבותן מצביעות על תפיסת עולם המבקשת להבחין בין אזרחי המדינה על בסיס לאומי ואתני, מערערת על עקרון השוויון ועל מעמדם השווה של האזרחים הערבים, ובמקרים מסוימים אף נותנת לגיטימציה לסילוקם או לפגיעה קולקטיבית בהם. לצד זאת, התשתית שהוצגה מצביעה על תפיסה המבקשת לשנות את אופייה של ישראל כמדינה דמוקרטית באמצעות הכפפת יסודות המשפט והשלטון לעקרונות דתיים ולאומיים, באופן המעורר חשש ממשי לפגיעה בעקרונות היסוד של הדמוקרטיה, ובכללם השוויון, זכויות המיעוט, שלטון החוק והגבלת כוחו של השלטון.**

100. משקלה של התשתית אינו נובע ממספרן של האמירות כשלעצמן, אלא מהצטרבותן, מחזרתיותן, מהקשרן ומהזיקה שבין ההתבטאויות לבין פעילותו הפוליטית והציבורית של המועמד. במיוחד יש ליתן משקל לכך שהדברים נאמרו לאורך שנים, במישורים שונים ובתקופות שונות, וכי סמוטריץ' פעל ופועל בזירה הפוליטית מתוך עמדת כוח והשפעה שלטונית. בנסיבות אלה, המכלול הראייתי מצדיק את המסקנה כי מתקיימת בעניינו התשתית הנדרשת לבחינת סעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת, ובפרט לעילת ההסתה לגזענות שבסעיף 7א(א)(2), ולחלופין ובמצטבר לעילה של שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית שבסעיף 7א(א)(1). לפיכך מתבקשת ועדת הבחירות המרכזית שלא לאפשר את מועמדותו של בצלאל סמוטריץ' בבחירות לכנסת, וזאת נוכח הצטרבותן של ראיות משכנעות, ברורות וחד-משמעיות המצביעות על התקיימות העילות הקבועות בסעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת.

משה פייגלין - רקע עובדתי

מעמדו הציבורי והפוליטי של פייגלין

101. משה פייגלין הוא דמות פוליטית ותיקה ומועמד בבחירות לכנסת.

102. לקראת הבחירות לכנסת ה-26 סוכם כי מפלגת "זהות" בראשות פייגלין תרוץ במסגרת רשימה משותפת עם רשימת "הציונות הדתית", כאשר פייגלין משובץ במקום השני ברשימה המאוחדת והוא במובהק ממנהיגיה. בכך מדובר במועמד בעל סיכוי ממשי להיבחר לכנסת ולא באדם פרטי המביע דעה פוליטית בשולי החיים הציבוריים.

103. משמעות עובדה זו היא שההתבטאויות שיובאו להלן אינן מובאות רק לשם תיאור אישיותו של פייגלין אלא הן רלוונטיות באופן ישיר לבחינת התאמתו החוקתית להשתתף בהליך הדמוקרטי ולהחזיק בכוח הכרעה במסגרת הרשות המחוקקת.

104. עניינה של בקשה זו במועמדותו של משה פייגלין לכנסת ובשאלה האם מכלול התבטאויותיו, עמדותיו ופעילותו הציבורית לאורך השנים, ובמיוחד בשנים האחרונות ובתקופה הסמוכה לבחירות לכנסת ה-26, מקיים את התנאים הקבועים בסעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת.

105. אין עניינה של הבקשה באמירה פוליטית חריפה אחת, בהשקפה מדינית שאינה מקובלת על המבקשים, או במחלוקת אידיאולוגית לגיטימית אלא הבקשה מבוססת על מסכת ראייתית מצטברת, רחבה ומתמשכת, הכוללת, בין היתר, התבטאויות ופעולות של פייגלין העולות כדי שלילת אופיה הדמוקרטי של מדינת ישראל והסתה שיטתית לגזענות:

- א. הבחנה מפורשת בין יהודים לבין ערבים במעמדם האזרחי והפוליטי;
- ב. אמירה מפורשת שלפיה ערבים הם "בני השפחה" ואילו היהודים הם "בני האדון";
- ג. שלילת זכות הבחירה של אזרחים ערבים בישראל;
- ד. הבחנה בין זכויות אדם לבין זכויות אזרח, תוך שלילת האפשרות שמיעוט ערבי ייחנה ממלוא הזכויות האזרחיות במדינת ישראל;
- ה. קביעה חוזרת כי ישראל היא "מדינה יהודית. נקודה" תוך הצגת הדמוקרטיה כשיטת משטר בלבד ולא כמרכיב מהותי בזהותה של המדינה;
- ו. אמירות עכשוויות המבחינות בין יהודים לבין אזרחים ערבים במעמדם ביחס למדינה;
- ז. קריאה חוזרת ל"כיבוש, גירוש והתיישבות" ברצועת עזה;
- ח. תמיכה מפורשת בגירוש אוכלוסיית עזה והפיכת עזה ל"עיר עברית";
- ט. חיבור בין תפיסות אלה לבין פעילותו הפוליטית והאלקטורלית של פייגלין.

106. כפי שיפורט להלן, מכלול זה מצביע לא על אמירה מקרית אלא על **תפיסת עולם עקבית, המעמידה את השתייכותו הלאומית והאתנית של אדם במרכז שאלת זכויותיו ומעמדו במדינה**. המסכת הראייתית מצביעה על שני צירים המשתלבים זה בזה:

הציר הראשון – שלילת הדמוקרטיה והשוויון - תפיסה שלפיה אופייה היהודי של המדינה קודם באופן מהותי לעקרון הדמוקרטיה והשוויון האזרחי. שלילת הדמוקרטיה – לא באמצעות עצם היותו בעל תפיסה לאומית/יהודית, אלא באמצעות הצטברות של עמדות השוללות את **השוויון האזרחי והפוליטי**, את האוניברסליות של הזכויות ואת ההשתייכות השווה של אזרחים ערבים לקולקטיב האזרחי.

הציר השני – הסתה לגזענות - הבחנה מהותית בין יהודים לבין ערבים, לרבות ביחס למעמדם, לזכויותיהם וללגיטימיות של פגיעה בהם. זאת לצד תמיכה ב"הגירה" של תושבי עזה. אומנם לא כל אמירה קשה על חמאס, עזה או אויב בזמן מלחמה הם הסתה לגזענות אבל האמירות שבהן קיימת **הכללה של ערבים/פלסטינים כקבוצה**, היררכיה בין יהודים לערבים, שלילת זכויות על בסיס לאומי והצגת הקבוצה הערבית כנחותה או מסוכנת מעצם השתייכותה.

107. בעניין בן ארי בית המשפט העליון פסל את מועמדותו לכנסת של מיכאל בן ארי ברוב של 8 מתוך 9 שופטים בשל הסתה לגזענות. נקבע כי הצטברה מסה ראייתית קריטית של התבטאויות חד-משמעיות, ברורות וקשות, וכי מדובר בהתבטאויות חוזרות ושיטתיות. ובעניינו ניתן להחיל על פייגלין את הלכת בן ארי ולמנוע את השתתפותו בכנסת הן בעילה ששל שלילת הדמוקרטיה לפי סעיף 7(א)(1) לחוק יסוד: הכנסת והן בעילה של הסתה לגזענות 7א(2) לחוק-יסוד: הכנסת.

התשתית הראייתית

ראיות להבחנה חוקתית ואזרחית בין יהודים לערבים

108. **"הם בני השפחה ואנחנו בני האדון"** - בשנת 2013 התראיין משה פייגלין בתוכנית "אל תשאל ספיישל בחירות." במהלך הראיון הציג המראיין לפייגלין את המשמעות של עמדתו במונחים מפורשים: הוא נשאל האם משמעות הדברים היא שערבים הם "בני השפחה" ואילו היהודים הם "בני האדון", פייגלין השיב לשאלה - "כן". מדובר בראיה מרכזית ביותר שכן, אין מדובר בפרשנות של המבקשים או בניסיון להסיק את השקפתו של פייגלין ממעשה עקיף כלשהו אלא מדובר בשאלה מפורשת הנוגעת להיררכיה בין יהודים לבין ערבים, ובתשובה מפורשת של פייגלין המאשרת את ההבחנה. כאשר מועלית בפני מועמד פוליטי האפשרות כי תפיסתו מייצרת היררכיה של "אדונים" ו"שפחות" על בסיס לאומי/אתני, והתשובה היא "כן", מדובר בראיה בעלת משקל מיוחד לבחינת עילת ההסתה לגזענות. ראיה זו מקבלת משנה תוקף כאשר היא מצטרפת לראיות המאוחרות יותר שבהן פייגלין ממשיך להבחין בין יהודים לבין ערבים במעמדם ובזכויותיהם. ראו בקישור שלהלן:

https://www.mako.co.il/news-elections-2013/dont-ask/Article-41585943b7efa31006.htm?utm_source=chatgpt.com

109. **שלילת זכות הבחירה של אזרחים ערבים** - בראיון נוסף משנת 2013 נשאל פייגלין על זכויות אזרח ועל זכותם של ערבים להצביע במדינה שבה הם חיים. פייגלין השיב כי ערבים יכולים לממש את זכות ההצבעה שלהם בירדן או במדינה ערבית אחרת. כאשר נשאל האם הכוונה היא שלא יוכלו לממש זכות זו במדינה שבה הם חיים, השיב: **"זה נכון, אלא אם תחליט לאפשר להם את זה בשלב מסוים"**. עוד אמר: **"החיבור הזה שבין זכויות אדם לזכויות אזרח הוא טעות"**. מדובר לא רק בהבחנה בין יהודים לערבים אלא בעמדה שלפיה אדם ערבי החי במדינת ישראל יכול להיות בעל זכויות אדם אך לא בהכרח בעל זכויות פוליטיות במדינה שבה הוא חי, כאשר ההבחנה נובעת מזהותו הלאומית. ראו בקישור שלהלן:

https://timeout.co.il/%D7%9E%D7%A9%D7%94-%D7%95%D7%94%D7%A1%D7%A0%D7%94-%D7%94%D7%91%D7%95%D7%A2%D7%A8/?utm_source=chatgpt.com

ראיה זו היא בעלת חשיבות מיוחדת לעילת סעיף 7א(א)(1), אין מדובר עוד בהצהרה כללית בדבר עליונות תרבותית או לאומית. מדובר בשלילת זכות פוליטית בסיסית – זכות ההשתתפות בבחירות – מקבוצה לאומית המהווה חלק מאזרחי המדינה. יתרה מכך, פייגלין אינו מסתפק בהבעת עמדה נגד מדיניות מסוימת אלא דוחה את עצם הקשר בין זכויות אדם לבין זכויות אזרח. כאשר ראיה זו מצטרפת לאמירת "אדונים ושפחות", מתקבלת תמונה שבה ההבחנה בין יהודי לבין ערבי אינה רק הבחנה לאומית אלא הבחנה בעלת השלכות על מעמדו הפוליטי של האדם.

110. בתוכנית פוליטית שהוצגה מטעמו של פייגלין הוצע מבנה חוקתי של שני בתי נבחרים. לפי התוכנית "הבית העליון יורכב מיהודים בלבד" והוא אמור היה לטפל בנושאים הלאומיים ואף לשמש כבית משפט לחוקה. אין מדובר בעמדה פוליטית כללית אלא בהצעה מוסדית קונקרטית - הקמת מוסד שלטוני מרכזי שבו חברות/ייצוג ייקבעו על בסיס יהודי. בהצטרפות עמדה זו עם שלילת זכות ההצבעה מערבים ועם תפיסת "יהודית נקודה" מעידה על תפיסה של אי-שוויון פוליטי מובנה. ראו בקישור שלהלן:

https://7minim.wordpress.com/2012/12/03/feiglin_plan/?utm_source=chatgpt.com
[m](#)

111. לפייגלין היסטוריה ארוכה וממושכת של התבטאויות גזעניות מפורשות נגד ערבים. כך למשל בריאיון לערוץ הכנסת אמר כי: "איסלאם, כולה תרבות של מחבלים מתאבדים. עוד אמר: תושבי יו"ש יוכלו להיות תושבי קבע, אך לא אזרחים", אמירה המשתלבת עם תפיסתו האידיאולוגית בדבר שלילת הזכויות של הערבים. ראו בקישור שלהלן:

<https://news.walla.co.il/item/823862>

112. על פי הראיון עם משה פייגלין מאוגוסט 2002, הוא מצוטט ומזוהה במקור אקדמי משנת 2004, יוחסו לפייגלין שורה של אמירות קשות מאוד ביחס לערבים ולפלסטינים, ובהן:

- "הם אכן נחותים מבחינה תרבותית";
 - התרבות האסלאמית היא "במפורש נחותה";
 - חברי הכנסת הערבים "עושים הכל כדי להשמיד את ישראל";
 - האסלאם הוא "תרבות נאצית של שודדים";
 - פלסטינים "איבדו את הזכות להיות כאן";
 - "מדובר בערימה של שודדים";
 - "הם גידול ממאיר שיש להיפטר ממנו".
- ראו בקישור להלן שבו מצויין כי הציטוטים נלקחו מתוך ריאיון עם פייגלין: אריה פרלמן, "ראיון עם משה פייגלין", דעות – אתר המאבק למען ארץ ישראל, אוגוסט 2002.

https://uri.mitkadem.co.il/files/elected/RightToBeElected.html?utm_source=chatgpt.com

ראיות לשלילת אופייה הדמוקרטי של המדינה

113. בשנת 2019 אמר פייגלין: **"ישראל קמה להיות מדינה יהודית שבתוכה שוכנת דמוקרטיה. היא לא יהודית ודמוקרטיה, היא יהודית נקודה"**. יודגש, עצם התמיכה במדינת ישראל כמדינה יהודית איננה עילה לפסילת מועמדות לכנסת שכן מדינת ישראל מוגדרת בחוקי היסוד ובפסיקה כמדינה יהודית ודמוקרטית ותמיכה בזהותה היהודית היא עמדה לגיטימית לחלוטין. הראיה רלוונטית אפוא היא לא בשל המילים "מדינה יהודית" כשלעצמן, אלא בשל ההבחנה שפייגלין יוצר בין "יהודית" לבין "יהודית ודמוקרטית". לפי ניסוחו של פייגלין, הדמוקרטיה אינה חלק מהותי מזהותה של המדינה אלא דבר השוכן בתוכה כשיטת ממשל. משמעות הדברים מתחדדת נוכח התבטאויותיו האחרות בעניין זכויותיהם של ערבים. לפיכך יש לראות בראיה זו נדבך נוסף לעמדותיו. ראו בקישור שלהלן:

https://www.mako.co.il/news-israel-elections/elections_2019-politicalmeetings/Article-df39fae481e2961006.htm?utm_source=chatgpt.com

114. בשנת 2022 חזר פייגלין וחיזק את אותה התפיסה בדבר זהות יהודית ולא דמוקרטית ואמר כי: **"ישראל אינה מדינה יהודית דמוקרטית אלא מדינה יהודית נקודה שהמשטר שלה דמוקרטי"**. מדובר בחזרה על אותו רעיון, שנים לאחר ההתבטאות משנת 2019. החזרה חשובה מבחינה ראייתית משום שהיא מחלישה את האפשרות שמדובר בניסוח חד-פעמי או בפליטת פה. באותה המסגרת התייחס פייגלין גם לערבים ואמר כי לאחר 7 באוקטובר "נגמרה" לו כל שארית הטולרנטיות כלפיהם, תוך שהוסיף כי הערבים הטובים הם מיעוט. פייגלין אף דן במעמדו של האזרח הערבי ובמגבלות הלאומיות שהוא מבקש להציב ביחס אליו. הראיות משנת 2019 ו-2022 מחזקות את המסקנה בדבר רציפות אידיאולוגית בעמדותיו. ראו בקישור שלהלן:

<https://www.youtube.com/watch?v=pB7FQJsgijk>

115. בשנת 2026 פרסם פייגלין בערוץ התקשורת הרשמי שלו עמדה שלפיה: **"המדינה הזו קמה אחרי אלפיים שנות גלות כדי להיות מדינה יהודית. נקודה"**. באותה התבטאות הדגיש כי: **"הדמוקרטיה היא שיטת משטר, היא לא המהות"**. עוד אמר: **"זו לא מדינת כל אזרחיה. זו מדינה יהודית ששיטת המשטר שלה היא דמוקרטית"**. הדברים אינם נשארים במישור התיאורטי בלבד. באותה המסגרת אמר: **מי שבז לערכי המדינה ולשירות בה, שלא יצפה להיות אזרח, אלא לכל היותר תושב"**. מדובר בראיה עכשווית, רשמית וישירה. אין מדובר בדיווח של כלי תקשורת על מה שפייגלין אמר; מדובר בפרסום של פייגלין עצמו. העובדה שההתבטאות פורסמה בשנת 2026, כאשר פייגלין מצוי בעיצומה של פעילות פוליטית לקראת הבחירות, מעניקה לה משקל מיוחד לעניין השאלה מהי השקפתו הנוכחית. הראיה אינה עומדת לבדה. היא משתלבת עם אמירותיו הקודמות בדבר אופייה של המדינה ועם עמדותיו בנוגע למעמדם של אזרחים ערבים. ראו בקישור שלהלן:

https://t.me/s/m_feiglin?after=3543&utm_source=chatgpt.com

116. "הבית הלאומי של היהודים בלבד" - בפרסום נוסף משנת 2026 אמר פייגלין: "מדינת ישראל היא מדינה יהודית. נקודה"! באותו הפרסום הוא תקף את התפיסה שלפיה הדמוקרטיה היא מרכיב שווה במעמדה לזהותה היהודית של המדינה. הוא הגדיר את ישראל כ"הבית הלאומי של היהודים בלבד". המשמעות המשפטית היא שלפייגלין תפיסת עולם סדורה ומתמשכת בדבר היות מדינת ישראל מדינה יהודית ממנה עולה שלילת הדמוקרטיה. כאשר אדם אומר שהדמוקרטיה היא **שיטת משטר בלבד ולא המהות** ובמקביל הוא מצהיר כי ערבים אינם זכאים לממש זכות הצבעה במדינה שבה הם חיים – נוצרת תמונה שונה לחלוטין ביחס למעמד עקרון השוויון האזרחי. ראו בקישור שלהלן:

<https://www.facebook.com/reel/897011642958271>

117. **התבטאויות לאחר טבח השבעה באוקטובר** - החל משנת 2023 וביתר שאת בשנת 2024, פרסם פייגלין שורה של הצהרות הנוגעות לעתידה של רצועת עזה. ביום 23.6.2024 פורסם בערוץ הרשמי של פייגלין נאום שכותרתו: "הדרך לניצחון: כיבוש גירוש והתיישבות". במסגרת זו אמר כי: "עזה היא עיר עברית לחופו המערבי של הנגב". עוד קרא להגדיר את מטרת המלחמה כ: **כיבוש, גירוש והתיישבות**. מדובר בהצהרות הקושרות בין האידיאולוגיה של פייגלין לבין פעילותו הפוליטית. פייגלין איננו מסתפק בתיאור מציאות רצויה אלא מגדיר יעד מדיני-לאומי: כיבוש, גירוש והתיישבות. יודגש כי הגם שביקורת על חמאס, קריאה להבסת ארגון טרור או תמיכה בפעולה צבאית אינן כשלעצמן עילת פסילה הרי שכאשר יעד המלחמה מוגדר כ"גירוש"

של אוכלוסייה וכהקמת התיישבות יהודית במקומה, הראיה מקבלת משמעות אחרת, במיוחד כאשר היא מצטרפת להתבטאויות אחרות ביחס לערבים ולפלסטינים. ראו בקישור שלהלן:

<https://www.gly.co.il/item?id=43316>

118. החל מ-2023 פרסם פייגלין אמירות קשות ביחס לעזה, לרבות קריאות ל"החרבה", "לשטח את עזה", "כיבוש", "גירוש" ו"התיישבות". בין היתר תועדו אמירות ברוח זו כבר באוקטובר 2023. ויודגש, הגם שמותר למועמד לקרוא להשמדת ארגון טרור או לנהל ויכוח בדבר הדרך לנצח מלחמה נגדו, אי אפשר לומר זאת על אמירות ביחס לגירוש אוכלוסייה אזרחית בשל השתייכות לאומית. פייגלין עובר במפורש מהתייחסות לחמאס להתייחסות ל"עזתים" או לעזה כאוכלוסייה ומקום שיש "לגרש" ממנו את תושביו. ראו בקישור שלהלן:

<https://www.youtube.com/watch?v=5yPjMy9G-Fo>

119. ביום 20.5.2025 התראיין פייגלין בערוץ 14 לגבי עמדתו לעניין המלחמה בעזה החל מסיוע לאוכלוסייה האזרחית וכלה בסיום המלחמה. הוא הגדיר שכל תינוק בעזה הוא אויב, כל ילד בעזה הוא אויב, יש לנו מלחמה בישות העזתית. אנחנו צריכים לכבוש את עזה וליישבה ושלא יישאר שם ילד עזתי אחד. העמדה של פייגלין שוללת אפילו את הזכות לחיים מהעזתים. כבר לא מדובר על שלילת הדמוקרטיה אלא על עמדה של עליונות יהודית השוללת את הזכות לחיים ממי שאינם יהודים. ראו בקישור שלהלן:

<https://www.youtube.com/watch?v=mFknpwNOKak>

120. הראיות הנוגעות לעזה אינן עומדות לבדן. הן מצטרפות למסכת קודמת ומתמשכת שבה פייגלין מבחין במפורש בין יהודים לערבים, שולל מן הערבים זכות הצבעה במדינת ישראל, מאשר את התיאור "בני השפחה ואנחנו בני האדון", ומחזיק גם כיום בתפיסה שלפיה ישראל היא "מדינה יהודית, נקודה" והדמוקרטיה היא רק שיטת המשטר.

החיבור בין האידיאולוגיה לבין הפעילות הפוליטית

121. משמעות מיוחדת יש לכך שההתבטאויות אינן נותרות בתחום הדיון הפובליציסטי. בשנת 2025, עם שובו של פייגלין לזירה האלקטורלית, הוא הציג כחלק ממסר הבחירות שלו את התפיסה של: "אין ניצחון מלבד כיבוש, גירוש, ריבונות והתיישבות". בכך נוצר החיבור הנדרש בין:

א. השקפה אידיאולוגית;

ב. התבטאויות פומביות;

ג. פעילות פוליטית;

ד. ניסיון לקבל מנדט ציבורי לשם קידום אותה תפיסה.

עניין זה מחזק את הטענה כי אין מדובר בהשקפה פרטית או שולית. פייגלין מבקש מהציבור להעניק לו כוח פוליטי, כאשר בין העמדות המרכזיות שהוא מציג עומדת התפיסה של כיבוש, גירוש והתיישבות.

122. אפשר לבחון את השאלה האם ההתבטאויות ומעשיו של פייגלין הצטברו לכדי "מסה ראייתית קריטית" המצדיקה את פסילת מועמדותו גם על ידי השוואה לעניין בן ארי

בפרמטרים שונים. כפי שניתן לראות בטבלה שלהלן אפשר לייחס לפייגלין, במעשיו ובהתבטאויותיו משום הסתה לגזענות כמטרה דומיננטית של משנתו לצד שלילת אופייה הדמוקרטי של מדינת ישראל.

פייגלין	פרמטר
לא	האם מדובר בהתבטאות בודדת
רב מאוד	מספר האירועים
כן - 2013-2026	תקופה ממושכת
כן	אמירות מפורשות על ערבים
מפורשת	הבחנה בין יהודים לערבים
כן	לגיטימציה לפגיעה בערבים
כן	התבטאות בתקופת כהונה בכנסת
כן	פעילות פוליטית למימוש העמדה
כן	שלילת זכויות פוליטיות מערבים
כן	הבחנה בין זכויות אדם לזכויות אזרח
כן	הצגת היהודים כ"אדונים" והערבים כ"שפחות"
כן	שלילת/החלשת אופייה הדמוקרטי של המדינה
כן	אמירות בתקופה הסמוכה לבחירות
כן	אמירות בזמן פעילות פוליטית
כן	פעילות פוליטית למימוש העמדות
כן	פרסומים רשמיים של המועמד עצמו
כן	רציפות אידיאולוגית

123. התמונה המצטברת בעניין פייגלין היא של דפוס פעולה שיטתי. ניתן לחלק את הדפוס לשלושה צירים מרכזיים:

ציר ראשון – היררכיה לאומית

"בני השפחה" לעומת "בני האדון". מדובר בתפיסה של היררכיה בין קבוצות לאומיות/אתניות.

ציר שני – שלילת שוויון אזרחי

שלילת זכות הבחירה מערבים והצגת הזכות ככזו שאינה צריכה להיות מובנת מאליה במדינה שבה הם חיים. לכך מצטרפת ההבחנה בין זכויות אדם לבין זכויות אזרח.

ציר שלישי – שינוי דמוגרפי ולאומי באמצעות גירוש

"כיבוש, גירוש והתיישבות"; "לגרש את העזתים"; "עזה העברית."; "אין עזתים בעזה."

שלושת הצירים לעיל אינם זהים, אך הם משתלבים זה בזה: קבוצה לאומית אחת נתפסת כבעלת מעמד עדיף, זכויותיה של הקבוצה האחרת מוגבלות, ובמישור הטריטוריאלי מוצע שינוי שבמרכזו סילוק אוכלוסייה והחלפתה בהתיישבות יהודית.

124. בעניין פייגלין מתקיימים מספר מאפיינים המצדיקים בחינה מחמירה של מועמדותו:

- א. מדובר במסכת שנמשכת שנים;
- ב. מדובר במספר רב של התבטאויות;
- ג. ההתבטאויות נאמרו בהקשרים שונים;
- ד. חלקן נאמרו במסגרת ראיונות שבהם ניתן למשיב להסביר ולתקן את דבריו;
- ה. חלקן חזרו גם בשנים מאוחרות;
- ו. חלקן נאמרו בפרסומים רשמיים של פייגלין;
- ז. חלקן משתלבות במצע ובפעילות פוליטית;
- ח. ההתבטאויות המאוחרות אינן מצביעות על חזרה מן התפיסה המוקדמת אלא במידה רבה על המשכיותה.

125. **הראיה המרכזית – הצטברות של אמירות ומעשים למסה קריטית ולא אמירה יחידה או מעשה בודד:**

ראיה	משמעות עצמאית	משמעות מצטברת
"בני השפחה/בני האדון"	היררכיה בין יהודים לערבים	ראיה ישירה לגזענות
שלילת זכות ההצבעה	שלילת שוויון פוליטי	פגיעה בליבת הדמוקרטיה
"יהודית נקודה"	קדימות לזהות היהודית	מחזקת שלילת המרכיב הדמוקרטי
"הדמוקרטיה היא שיטת משטר"	החלשת הדמוקרטיה כערך	משתלב בשלילת השוויון
הבחנה בזכויות האזרח	מעמד שונה לערבים	הבחנה קבוצתית
"כיבוש, גירוש והתיישבות"	מדיניות כלפי עזה	יישום פוליטי
"לגרש את העזתים"	התייחסות לאוכלוסייה	ראיה קבוצתית חזקה
"עזה העברית"	החלפת אוכלוסייה והתיישבות	חיזוק המניע הלאומי
אמירות 2026	המשך בזמן אמת	שולל טענת התיישנות אידיאולוגית
מועמדות לכנסת	מעבר מפובליציסטיקה לפוליטיקה	הופך את השאלה לחוקתית-מעשית

126. את אמירותיו ומעשיו של פייגלין ניתן לבחון גם על פי המבחנים הבאים: במבחן הדומיננטיות: מדובר במשנה סדורה ודומיננטית העוטפת את כל פעילותו; מבחן חזרתיות -

הרעיונות מופיעים לאורך שנים; מבחן העקביות - האמירות המאוחרות אינן עומדות בסתירה מהותית לאמירות המוקדמות; מעבר ממילים למדיניות - פייגלין אינו רק מתאר עולם אידיאולוגי אלא מציג מדיניות: גירוש, ריבונות והתיישבות ורלבנטיות פוליטית עכשווית - פייגלין מתמודד כעת לכנסת ומבקש לממש את תפיסתו באמצעות כוח פוליטי. כל המאפיינים יחד מחזקים את הטענה כי אין מדובר בשוליים של השקפתו אלא ברכיב עיקרי ודומיננטי במשנתו הפוליטית.

סיכום

127. במשך תקופה ארוכה ומתמשכת הציג פייגלין תפיסה המבחינה בין יהודים לערבים במעמדם האזרחי והפוליטי; שלל במפורש זכויות פוליטיות מערבים; תיאר את יחסי היהודים והערבים במונחים היררכיים של אדונים ועבדים; הציג את הדמוקרטיה כאמצעי ולא כמהות; ובשנים האחרונות חזר על תפיסות אלה והפך אותן לחלק מפעילותו הפוליטית. צירוף הראיות יוצר מסה ראייתית מצטברת הנוגעת הן לשלילת אופייה הדמוקרטי של המדינה והן, בהתאם לפרשנות המשפטית של סעיף 7א, להסתה לגזענות. לפיכך, ובשים לב למעמדה של הזכות להיבחר מחד גיסא ולחובתה של הדמוקרטיה להגן על עצמה ועל עקרונותיה מאידך גיסא, מתבקש לבחון את מלוא התשתית הראייתית במבחנים המחמירים שנקבעו בפסיקה, ולקבוע כי מכלול הראיות בעניינו של פייגלין מצדיק את פסילת מועמדותו בהתאם לסעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת.

ח"כ צבי סוכות - רקע עובדתי

מעמדו הציבורי והפוליטי של צבי סוכות

128. צבי סוכות הוא חבר כנסת מטעם מפלגת הציונות הדתית.
129. הוא נכנס לכנסת בשנת 2023, ומאז מילא תפקידים מרכזיים בוועדות הכנסת, לרבות תפקידים הנוגעים ליהודה ושומרון ולמדיניות כלפי האוכלוסייה הפלסטינית.
130. לפיכך אין מדובר באדם פרטי המביע דעה בשולי השיח הציבורי אלא בנבחר ציבור המחזיק בסמכות והשפעה על מדיניות המדינה.
131. עניינה של בקשה זו במועמדותו של חבר הכנסת צבי סוכות לכנסת ובשאלה האם מכלול מעשיו, התבטאויותיו ופעילותו הציבורית מקים את העילות הקבועות בסעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת. הבקשה אינה מבוססת על עצם היותו של סוכות איש ימין, על תמיכתו בהתיישבות ביהודה ושומרון, על התנגדותו למדינה פלסטינית או על תמיכתו בממשלה מסוימת.
132. בעניינו של סוכות מצטבר מכלול ראייתי המצביע על דפוס של:
- א. דה-לגיטימציה של אוכלוסייה פלסטינית בשל השתייכותה הלאומית;
 - ב. הכללה של אוכלוסייה ערבית ופלסטינית כקולקטיב;
 - ג. יחס סלחני או מצדיק כלפי אלימות של מתנחלים כלפי פלסטינים;
 - ד. תמיכה בפעולות המכוונות כלפי יישובים ואוכלוסייה פלסטיניים;
 - ה. זלזול פומבי במותם של פלסטינים;

ו. שלילת הלגיטימיות של זהות ומורשת פלסטינית ;

ז. פעילות פוליטית וציבורית לקידום תפיסות אלה.

133. המכלול האמור מקים תשתית לבחינת תחולתו של סעיף 7א(א)(2), שעניינו הסתה לגזענות. לחלופין ובמצטבר, יש לבחון האם מכלול פעילותו משקף תפיסה שלפיה שוויון אזרחי ופוליטי בין יהודים לבין ערבים ופלסטינים אינו עיקרון מחייב, באופן המקים את העילה הקבועה בסעיף 7א(א)(1).

134. בעניין בן ארי בית המשפט העליון פסל את מועמדותו לכנסת של מיכאל בן ארי ברוב של 8 מתוך 9 שופטים בשל הסתה לגזענות. נקבע כי הצטברה מסה ראייתית קריטית של התבטאויות חד-משמעיות, ברורות וקשות, וכי מדובר בהתבטאויות חוזרות ושיטתיות. ובעניינו ניתן להחיל על סוכות את הלכת בן ארי ולמנוע את השתתפותו בכנסת הן בעילה ששל שלילת הדמוקרטיה לפי סעיף 7א(א)(1) לחוק יסוד: הכנסת והן בעילה של הסתה לגזענות 7א(2) לחוק-יסוד: הכנסת.

התשתית הראייתית

הציר המרכזי: יחסו של סוכות לאוכלוסייה הפלסטינית

135. חלק ניכר מפעילותו הציבורית של סוכות עוסק ביהודה ושומרון וביחסים שבין האוכלוסייה היהודית לבין האוכלוסייה הפלסטינית. אין מחלוקת כי סוכות מזוהה עם ההתיישבות ועם פעילות אידיאולוגית נמרצת להרחבתה. עובדה זו כשלעצמה אינה עילת פסילה. ואולם היא מקבלת משמעות כאשר היא מצטרפת להתבטאויותיו ביחס לפלסטינים ולמעשים שביצע במרחב הפלסטיני. לכן, יש לבחון את ההתנהלות של סוכות לא כאוסף של אירועים מקריים אלא כמכלול.

פעילותו המוקדמת של סוכות במסגרת האקטיביזם ההתיישבותי

136. לפני כניסתו לכנסת היה סוכות פעיל מרכזי בזירה האידיאולוגית של ההתיישבות. הוא שימש בעבר כמנכ"ל מפלגת עוצמה יהודית והיה מעורב בפעילות רדיקלית של צעירי ההתיישבות. מקורות המתעדים את פעילותו מציינים כי בעבר נעצר מספר פעמים בקשר לפעילות סביב מאחזים, עימותים עם כוחות הביטחון ואירועים ביהודה ושומרון הגם שאלה כשלעצמם אינם מהווים עילה לפסילה הרי שהם רלבנטיים להשקפתו הציבורית ולרציפות בין פעילותו המוקדמת לבין פעילותו הפוליטית המאוחרת.

מעצרו של סוכות בפרשת הצתת המסגד ביאסוף

137. סוכות היה מזוהה בצעירותו עם קבוצה שכונתה "המרד". מקורות שונים תיארו את הקבוצה כקבוצה רדיקלית שפעלה נגד המדינה ונגד פלסטינים ורכוש פלסטיני. סוכות עצמו נעצר בשנת 2010 במסגרת חקירת הצתת מסגד, ובשנת 2012 הורחק מיהודה ושומרון במסגרת חקירה שעסקה באלימות כלפי פלסטינים ורכושם הוא נעצר ונחקר בשב"כ בחשד למעורבות בהצתת מסגד בכפר יאסוף במסגרת פרשת "תג מחיר". על פי הדיווחים, הוא שהה במעצר כשבועיים וחצי ושחרר בסופו של דבר ללא הגשת כתב אישום. ראו בקישור שלהלן:

<https://www.haaretz.co.il/news/politi/2023-02-06/ty-article-magazine/premium/00000185-a09b-da33-a9e7-ecdbc3670000>

138. בערב חג הושענא רבה, ב-5 באוקטובר 2023, יומיים בלבד לפני מתקפת ה-7 באוקטובר הודיע סוכות על הקמת סוכת מחאה בחווארה. הרקע והשתלשלות האירועים - בעקבות פיגוע ירי שבוצע באותו יום לעבר רכב ישראלי שבו נסעה משפחה עם תינוקות (שהסתיים ללא נפגעים בנפש), הגיע ח"כ צבי סוכות לחווארה והקים במקום פיגוע הירי סוכה ששימשה כלשכה פרלמנטרית זמנית. הוא הצהיר כי המטרה היא לדרוש הגברת ביטחון והחזרת ההרתעה בציר. ראו בקישורים שלהלן:

<https://www.zman.co.il/live/426686/>

<https://www.davar1.co.il/453705/>

139. **המהומות בכפר** - הקמת הסוכה, לצד הגעת מתנחלים נוספים למקום וחסול המחבל שביצע את הפיגוע, הובילו לעימותים קשים במהלך הלילה והיום למחרת בין תושבים פלסטינים, מתנחלים וכוחות צה"ל, במהלכם נורה למוות פלסטיני שהשליך בלוקים לעבר כוח צבאי. ראו בקישור שלהלן:

<https://www.maariv.co.il/news/military/article-1043026>

140. במהלך גל האלימות בחווארה בשנת 2023 פרסם סוכות התייחסות שלפיה יש לטפל ב"קן המרצחים" בחווארה. במקביל תועד כשהוא מגיע עם מתיישבים לאזור חווארה. מקורות תיארו את הגעתו כחלק מהמתיחות סביב העימותים במקום:

א. האירועים התרחשו ביישוב פלסטיני;

ב. ההתייחסות נעשתה על רקע התפרצות אלימה של מתנחלים;

ג. סוכות עצמו הגיע למקום;

ד. ההתייחסות לקולקטיב המקומי מעוררת שאלה האם מדובר במאבק נקודתי במחבלים או בהכללה כלפי אוכלוסייה.

141. יש חשיבות לכך שסוכות לא הסתפק בהתבטאות מרחוק. הוא הגיע פיזית לאזור חווארה בזמן מתיחות קשה. בכך מתקיים קשר בין אמירה פוליטית לבין פעילות בשטח. הראיה אינה מוכיחה לבדה הסתה לגזענות. אולם היא מחזקת את הטענה בדבר תפיסה שלפיה תגובה קולקטיבית כלפי אוכלוסייה פלסטינית היא כלי לגיטימי במאבק.

"אתם תומכי טרור... אתם האויב"

142. ב-4 ביוני 2024 התפרץ סוכות לכנס בכנסת שעסק באפשרות של הכרה במדינה פלסטינית. לפי הדיווחים, סוכות קרא למשתתפים: "אתם תומכי טרור, לעולם לא תהיה מדינה פלסטינית" ובהמשך: "אתם האויב וכן האשים אותם בתמיכה במחבלי הנוח'בה". חשיבות דבריו היא שסוכות לא הסתפק בהבעת עמדה מדינית. הוא תייג חברי כנסת ומשתתפים בכנס פוליטי כ"תומכי טרור" וכ"אויב" בשל עמדתם בנושא מדיני. מדובר במעבר מהבעת עמדה פוליטית. ראו בקישור שלהלן:

https://zoha.org.il/129898/?utm_source=chatgpt.com

היחס להשתלבות מורים ערבים בחינוך העברי

143. ב-17 בפברואר 2026, כיו"ר ועדת החינוך של הכנסת, ניהל סוכות דיון בעניין שילוב מורים ערבים במערכת החינוך העברית. לפי אתר הכנסת, הוצגו בדיון נתונים שלפיהם מספר המורים הערבים במערכת החינוך העברי הוכפל, וסוכות אמר: "לא ניתן יד לטשטוש הזהות היהודית". גם התייעוד שפורסם מן הדיון כולל את דבריו: "מורה שמציין את יום הנכבה יתקשה לחגוג עצמאות בבית הספר" וכן התייחסות ל"הבדלים תרבותיים". הדיון זכה לביקורת גם בשל האופן שבו סוכות הציג את סוגיית שילובם של מורים ערבים במערכת החינוך העברית. המשמעות המשפטית - סוכות, בכנסת, בתפקיד פרלמנטרי בכיר, הציג את השתלבותם של אזרחים ערבים במערכת החינוך העברית כבעיה הנוגעת ל"טשטוש הזהות", תוך הדגשת שיוכם הלאומי/התרבותי. ראו בקישורים שלהלן:

https://main.knesset.gov.il/APPS/committees/2212/news/26826?utm_source=chatgpt.com

<https://www.youtube.com/shorts/GjuqMnfJ42E>

שלילת אזרחות בגין פעילות חרם

144. בפברואר 2026 דווח כי סוכות קידם תיקון לחוק האזרחות שיאפשר לשר הפנים לשלול אזרחות מאדם שקיבל אותה מכוח חוק השבות ובתוך חמש שנים הפך לפעיל חרם נגד ישראל. הניסוח שפורסם בשמו: "אזרחות ישראלית היא לא מקלט למי שמבקש להפוך אותה לכלי נשק נגד המדינה שנתנה לו בית." כאשר אמצעי קיצוני של שלילת אזרחות מצטרף לדפוס של הדרת קבוצות מהמרחב הפוליטי, הוא עשוי לשמש אינדיקציה לתפיסה מצמצמת של עקרון האזרחות והשוויון הפוליטי. ראו בקישורים שלהלן:

https://www.c14.co.il/article/1447508?utm_source=chatgpt.com

<https://www.jdn.co.il/news/2571487/>

הצעת חוק להוצאת תומכי טרור מהמגרש הפוליטי

145. בדצמבר 2024 קידם סוכות הצעת חוק שכותרתה "סנקציות על תומכי טרור". הכנסת אישרה אותה בקריאה טרומית ברוב של 55 מול 10. ההצעה ביקשה לאפשר סנקציות נגד נושאי משרה בארגונים המעבירים כספים בזיקה לטרור, לרבות איסור כניסה לישראל, הקפאת רכוש וחילוטו ואיסור על ביצוע עסקאות. בנוסף, בשנת 2026 קידם סוכות הצעה שתמנע ממי שמביע תמיכה במדינות אויב בזמן מלחמה להתמודד לכנסת. הוא הצהיר: "הגיע הזמן להוציא את תומכי הטרור מהכנסת." ראו בקישורים שלהלן:

https://main.knesset.gov.il/news/pressreleases/pages/press04.12.24yh.aspx?utm_source=chatgpt.com

https://www.inn.co.il/news/698093?utm_source=chatgpt.com

ההתבטאות ביחס לזכויות ערביי האזור

146. במאי 2025, בעקבות פיגוע, אמר סוכות: "כל מי שחושב שזכות מרקם החיים של הערבים קודמת לזכות היהודים לחיות – לא ראוי להישאר בתפקיד שלו אפילו דקה אחת." בהמשך

קרא לפרק את הרשות הפלסטינית. האמירה מדגימה תפיסת עולם פוליטית שבה עצם העלאת זכויותיהם של ערבים בהקשר ביטחוני מוצגת כעמדה המצדיקה סילוק מתפקיד ציבורי. הגם שמדובר בהתבטאות שאיננה נוגעת לאזרחי ישראל הערבים יש לבחון אותה בראי יתר התבטאויותיו בנושא. ראו בקישור שלהלן:

https://www.c14.co.il/article/1215206?utm_source=chatgpt.com

נטילת החוק לידיים במאדמא

147. באוגוסט 2026 תועד סוכות כשהוא מנפץ אנדרטה בכפר הפלסטיני מאדמא. לפי הדיווחים, הוא נכנס לכפר במסגרת סיור מתואם, לאחר שלדבריו הצבא לא נענה לדרישתו להסיר את האנדרטה, ואז אמר כי הגיע בעצמו ופעל להסרתה. צה"ל מסר כי הוא "ניצל את הכוח". מועמד לכנסת אינו רשאי לראות עצמו כרשות אכיפה חלופית. נטילת החוק לידיים, כאשר קיימת מחלוקת על פעולה של רשויות המדינה, עשויה ללמד על תפיסה שלפיה הכרעתו האישית של נבחר הציבור גוברת על מנגנוני החוק והמינהל. ראו בקישור שלהלן:

<https://www.facebook.com/watch/?v=1767429872053876>

עמדתו כלפי "אלימות המתנחלים"

148. בנובמבר 2023, לאחר פרסומים בינלאומיים על אלימות מתנחלים ביהודה ושומרון, פנה סוכות לשר החוץ ולדובר צה"ל ודרש להפריך את מה שכינה "קמפיין שקרי" על אלימות מתנחלים. סוכות טען שהפרסומים על אלימות מתנחלים פוגעים בלגיטימציה של ישראל. במקביל, בראיון אחר תואר סוכות כמי שטען כי תופעת "אלימות המתנחלים" כמעט אינה קיימת. כאשר נבחר הציבור המתמחה ביהודה ושומרון מקטין או דוחה באופן גורף את תופעת האלימות כלפי פלסטינים, יש לבחון האם הוא מעניק לגיטימציה להתנהגות המופנית כלפי אוכלוסייה לאומית מסוימת. יתרה מכך, הראיה משמעותית משום שהיא נוגעת לא רק לעמדה אידיאולוגית אלא לתפיסת האחריות של המדינה כלפי נפגעים פלסטינים.

האמירה ביחס למותם של כ-100 עזתים

149. ביום 16.5.2025 השתתף סוכות בדיון טלוויזיוני בערוץ 12. במהלך הדיון התייחס למותם של כמעט 100 תושבי עזה בלילה שקדם לשידור. לפי הדיווחים, אמר: "אתמול בלילה כמעט 100 עזתים נהרגו... זה לא מעניין אף אחד". עוד אמר כי הציבור התרגל לכך ש"אנחנו יכולים להרוג 100 עזתים בלילה במלחמה ואף אחד לא אכפת לו". מדובר בראיה משמעותית ביותר. לא משום שעצם התמיכה בפעולה צבאית נגד חמאס מהווה גזענות. אלא משום שההתייחסות היא למותם של בני אדם לפי השתייכותם לאוכלוסייה העזתית. השימוש במונח "עזתים" אינו בהכרח שקול ל"ערבים" או "פלסטינים". אך בהקשר של המלחמה והאוכלוסייה האזרחית בעזה, מדובר בקבוצה לאומית/אתנית מוגדרת. ההצהרה מבטאת, לכאורה, קהות מוסרית כלפי הרג של בני הקבוצה. לכן יש להעניק לה משקל משמעותי במסגרת הטענה בדבר הסתה או דה-לגיטימציה גזענית. ראו בקישור שלהלן:

<https://www.ynet.co.il/yedioth/article/yokra14372892>

150. **חומרת האמירה על רקע תפקידו של סוכות** - הדברים לא נאמרו על ידי אדם אנונימי. הם נאמרו על ידי חבר כנסת. באותה תקופה היה סוכות בעל תפקיד מרכזי בוועדות הכנסת. לפיכך

יש משמעות ציבורית ומשפטית מיוחדת להצהרה המבטאת אדישות כלפי מותם של בני קבוצה לאומית. האמירה גם אינה מתייחסת למחבלים בלבד. היא מתייחסת ל"עזתים" ולמותם של כ-100 מהם.

התמיכה בהתיישבות ובמאחזים בלתי חוקיים

151. סוכות היה ממקימי המאחז אביתר. בשנת 2023 אף הקים "לשכה" במאחז, שנקבע כי הוא בלתי חוקי, וצה"ל פינה אותה. עצם התמיכה בהתיישבות אינה עילת פסילה. גם תמיכה במאחז מסוים אינה בהכרח הסתה לגזענות. אולם כאשר ההתיישבות משולבת בתפיסה שלפיה האוכלוסייה הפלסטינית אינה בעלת זכויות שוות ביחס לקרקע ולמרחב, יש לבחון את מכלול הפעילות. סוכות נמנה עם מקימיו ומנהיגיו הבולטים של מאחז אביתר. הוא התגורר במקום עם משפחתו במהלך הקמתו ב-2021 והוביל את המשא ומתן מול הממשלה שהוביל למתווה להסדרת המקום. במרץ 2023, בעקבות פיגוע ירי ופינוי זמני של המקום, ניצל סוכות את חסינותו הפרלמנטרית כדי להקים לשכה פרלמנטרית במאחז, ראו בקישורים שלהלן:

<https://www.kan.org.il/content/kan-news/politic/216797/>

https://www.mako.co.il/news-politics/2023_q1/Article-75e9f309271a681026.htm

תמיכה במתיישבים ובפעילות נגד פלסטינים

152. בשנת 2025 תועד סוכות כתומך בפעילות מתיישבים במוגייר א-דיר. לפי דיווחים, הוא הגיע למאחז בלתי חוקי באזור והביע תמיכה במתיישבים, על רקע טענות בדבר הפעלת לחץ ואליונות שהביאו לעקירת תושבים פלסטינים. המשמעות הראייתית נובעת מן החיבור בין תמיכה בהתיישבות לבין היחס לאוכלוסייה הפלסטינית שנפגעה מההתיישבות והאליונות סביבה.

153. בריאיונות לתקשורת (כגון בכאן רשת ב ובערוץ 7) התייחס סוכות בגלוי ל"שיטה" העומדת מאחורי הקמת המאחזים על ידי תנועות כמו "נחלה". הוא בירך על החלטות הקבינט המדיני-ביטחוני להכשיר מאחזים קיימים, והגדיר החלטות אלו כ"נקודת זינוק" להפיכת ההתיישבות הצעירה ליישובים מוסדרים המקבלים שירותים אזרחיים מלאים. ראו בקישור שלהלן:

<https://www.inn.co.il/news/592755>

154. **חזון עתידי מורחב** - לצד תמיכתו במאחזים ביהודה ושומרון, הביע סוכות תמיכה פומבית גם בחידוש ההתיישבות היהודית ברצועת עזה. ראו בקישור שלהלן:

<https://www.facebook.com/watch/?v=800656101943273>

שלילת המורשת הפלסטינית

155. בפברואר 2026, בדיון בכנסת הנוגע למורשת ביהודה ושומרון, תועד סוכות כמי שאמר: "אין דבר כזה מורשת פלסטינית". הדברים נאמרו במסגרת פעילותו כיו"ר ועדה בכנסת. ראייה זו חשובה משום שהיא עוסקת לא בפעולה של חמאס או בארגון טרור אלא בזהות ובמורשת של העם הפלסטיני. שלילת קיומה של מורשת לאומית אינה בהכרח גזענות כשלעצמה. ואולם כאשר היא מצטרפת לשלילת זכויות לאומיות, לתפיסה של עליונות לאומית ולפעילות פוליטית ביהודה ושומרון, יש לה משקל מצטבר.

השימוש במונח "שונאי ישראל" ביחס לנציגים ערבים

156. בפברואר 2026, בדיון בוועדת החינוך בנושא שילוב מורים ערבים במערכת החינוך העברית, פתח סוכות את הדיון באמירה (המדהדת גם את עמלק): "שנהפך עלינו הכל לטובה נגד שונאי ישראל מהמן ועד טיבי". הדברים תועדו בדיווח על הדיון, שבו הוצגו גם דבריו של סוכות ביחס לחשש מפגיעה בזהות היהודית. עם זאת, שילובה בהקשר של דיון על שילוב מורים ערבים, ובהקשר של התייחסות לנציגים ערבים, הוא בעל משקל בהערכת דפוס השיח של סוכות. לאורך פעילותו הציבורית מביע סוכות התנגדות חריפה להשתלבות גורמים פוליטיים ערביים במערכת השלטונית. התנגדות למפלגה מסוימת בשל מצעה או בשל תמיכתה בטרור היא כמובן לגיטימית. אולם סעיף 7א מחייב הבחנה בין: התנגדות למפלגה בגלל מעשיה; לבין: התנגדות לייצוג פוליטי בגלל השתייכות לאומית.

הפעילות סביב מתקן שדה תימן

157. ביולי 2024 הצטרף סוכות לפעילים שפרצו למתקן שדה תימן במחאה על מעצר חיילים שנחשדו בהתעללות בעציר פלסטיני. סוכות קרא להתנגד לחקירת החיילים וטען שאין לחקור אותם לפני בירור אחריותם של מי שלא מנעו את מתקפת 7 באוקטובר. סוכות השתתף ונכנס לבסיס שדה תימן ביולי 2024 במהלך הפריצה המונית שהתרחשה במקום, ובעקבות זאת זומן ונחקר באזהרה בנובמבר 2025. ראו בקישור שלהלן:

<https://www.haaretz.co.il/news/law/2025-11-11/ty-article/.premium/0000019a-72b5-d1ab-a3fa-7effa9af0000>

158. הרקע לאירוע - ביולי 2024 פרצו מפגינים ואזרחים (יחד עם אנשי ציבור) לבסיס שדה תימן, בעקבות מעצרים של חיילי מילואים שנחשדו בהתעללות בעצור ביטחוני. צבי סוכות תיעד את עצמו ונכנס לבסיס דרך פרצה או שער, תוך עימות עם אנשי צבא שניסו למנוע את כניסתו. לאחר עיכובים והתבטאויות שונות של סוכות שניסה להסתמך על חסינותו, הוא זומן לחקירה באזהרה על ידי כאן 11 וגופי תקשורת נוספים. בחודש נובמבר 2025, כמעט שנה וחצי לאחר האירוע, התייצב ח"כ סוכות לחקירה משטרתית, שבה טען כי לא ביצע עבירה וכי מעשיו היו במסגרת תפקידו כחבר כנסת, בעוד הביקורת הציבורית והמשפטית התמקדה בפגיעה בסדר הציבורי ובבסיס צבאי פעיל. ראו בקישורים שלהלן:

<https://www.kan.org.il/content/kan-news/politic/964527/>

<https://www.ynet.co.il/news/article/hjaq00i3aee>

דפוס של דה-לגיטימציה כלפי ביקורת על אלימות כלפי פלסטינים

159. מספר התבטאויות של סוכות מצביעות על דפוס נוסף: ביקורת על אלימות מתנחלים מוצגת כ"קמפיין". דיווחים על פגיעה בפלסטינים מוצגים ככאלה הפוגעים בלגיטימציה של ישראל. תופעת אלימות המתנחלים מתוארת כמעט שאינה קיימת. במקביל, כאשר נהרגים עזתים רבים, סוכות אומר כי "אף אחד לא אכפת לו". צירוף הדברים מעלה שאלה האם קיימת אצלו הבחנה מוסרית המבוססת על זהות הקבוצה שנפגעת.

טענת הגנה חשובה של סוכות

160. ב-2025, בהתייחסותו ל"טרור יהודי", אמר סוכות: "הגוף היחיד שמוסמך להפעיל כוח במדינה דמוקרטית זה הרשויות במדינה." והוסיף: "אסור לפתור בעיות בалиמות... יש רשויות אכיפה במדינת ישראל." זו עשויה להיות ראיית נגד חזקה לטענה שהוא שולל את אופייה הדמוקרטי של המדינה. ואולם, התבטאויותיו ומעשיו של סוכות, הפריצה לשדה תימן כמו גם ניפוץ האגדרטה הפלשתינית מצטברים לתפיסה דמוקרטית סלקטיבית, שבה עקרונות שלטון החוק, השוויון והלגיטימיות הפוליטית מופעלים באופן שונה ביחס לאוכלוסייה הערבית וליריבים פוליטיים. כלומר, לכאורה סוכות מדבר נגד גזענות ואולם, אין די בהצהרה כללית נגד "גזענות" כדי לשלול את המשמעות הראייתית של דפוס התנהגות והתבטאויות אחרות. השאלה אינה אם המועמד מסוגל לומר במפורש "אני נגד גזענות", אלא אם מכלול פעילותו והתבטאויותיו מצביע על תפיסה המבחינה בין אזרחים על בסיס השתייכותם הלאומית, ומבקשת לצמצם את הלגיטימציה הפוליטית והאזרחית של חלק מהם. במקרה של סוכות קיימת סתירה ברורה בין אמירה זו לבין התבטאויותיו ופעולותיו. ראו בקישור שלהלן:

https://www.inn.co.il/news/655772?utm_source=chatgpt.com

161. סיכום הראיות בעניין סוכות:

שנה	אירוע	משמעות ראייתית
2010	מעצר במסגרת חקירת הצתת מסגד	ראיית רקע בלבד
2012	הרחקה מיו"ש במסגרת חקירה על אלימות כלפי פלסטינים	ראיית רקע בלבד
2017	מעצר סביב פעילות "תג מחיר"	ראיית רקע
2023	פעילות בחווארה	יחס לעימות עם אוכלוסייה פלסטינית
2023	הקמת "לשכה" באביתר	פעילות אקטיבית לקידום ההתיישבות
2023	פעילות נגד טענות בדבר אלימות מתנחלים	דה-לגיטימציה לביקורת
2024	פריצה לשדה תימן	יחס לזכויות עציר פלסטיני
2025	אמירת "100 עזתים"	ראיה מרכזית
2025	תמיכה במתיישבים באזור מוג'ייר א-דיר	ראיה להתנהלות בשטח
2026	"אין דבר כזה מורשת פלסטינית"	שלילת זהות לאומית
2026	אמירות בדיון על מורים ערבים	יחס לנציגים/אזרחים ערבים

162. המבקשים אינם טוענים שכל אחד מהאירועים הוא כשלעצמו עילת פסילה. הטענה היא כי על פי המבחנים בפסיקה יחד הם יוצרים דפוס. הדפוס כולל:

א. זיהוי אוכלוסייה פלסטינית כקבוצה עוינת;

ב. צמצום ההכרה בזהותה הלאומית ;

ג. הקטנת חשיבות הפגיעה באזרחיה ;

ד. מתן לגיטימציה להתיישבות ולפעילות מתיישבים על חשבון האוכלוסייה הפלסטינית ;

ה. דחיית ביקורת על אלימות כלפי פלסטינים ;

ו. תמיכה במדיניות המחזקת שליטה ישראלית בשטחים שבהם קיימת אוכלוסייה פלסטינית גדולה.

163. בעניין סוכות, הבקשה אינה מבוססת על עמדה פוליטית ימנית, על התנגדות למדינה פלסטינית, על תמיכה בהתיישבות או על עמדה ביטחונית מחמירה. כל אלה, כשהם לעצמם, מצויים בליבת חופש הביטוי הפוליטי. הבקשה מבוססת על הצטברות של ראיות הנוגעות לאופן שבו המועמד מתייחס לגיטימיות של יריביו הפוליטיים, לזכויותיהם של אזרחים ערבים, להשתתפותם של מיעוטים במרחב הציבורי ולגבולות השימוש בכוח ובסמכות שלטונית. השאלה המונחת לפני ועדת הבחירות אינה אם עמדותיו של המועמד קשות, חריפות או שנויות במחלוקת, אלא אם מכלול מעשיו והתבטאויותיו מצביע על תפיסת עולם החותרת תחת העקרונות הדמוקרטיים שעליהם מושתתת מדינת ישראל, ובפרט עקרון השוויון והזכות להשתתפות פוליטית של כלל אזרחיה.

סיכום

164. עניינה של בקשה זו אינו בניסיון למנוע מסוכות את ההתמודדות בשל השקפת עולם ימנית, לאומית, ביטחונית או אידיאולוגית שאינה נוחה למבקשים. השקפות אלה, גם כאשר הן חריפות ושנויות במחלוקת, מצויות בליבת חופש הביטוי הפוליטי והן חלק בלתי נפרד מן השיח הדמוקרטי. סעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת נועד למקרה שונה בתכלית – למצב שבו המועמד עצמו, במעשיו ובהתבטאויותיו, חוצה את הקו שבין מחלוקת פוליטית לגיטימית לבין פגיעה בעקרונות היסוד שעליהם מושתת המשטר הדמוקרטי. בעניינו של צבי סוכות אין לבחון כל אמירה במנותק, אלא את התמונה המצטברת העולה מן הראיות: דפוס חוזר של דה-לגיטימציה כלפי יריבים פוליטיים והצגתם כ"אויב" או כ"תומכי טרור"; התבטאויות והתנהלות הנוגעות להבחנה בין אזרחי המדינה על בסיס השתייכותם הלאומית; קידום מהלכים המבקשים לצמצם את גבולות ההשתתפות הפוליטית של קבוצות או יחידים המוגדרים על ידו כ"תומכי טרור"; והתנהלות המעלה שאלות בדבר היחס לשוויון, לגיטימיות הפוליטית של האחר ולמונופול של רשויות המדינה על הפעלת כוח. אין הכרח שכל אחת מן הראיות, כשהיא עומדת לבדה, תקים עילת פסילה; המבחן הוא כוחו של המכלול, מידת החזרתיות, ההקשר, המשקל המצטבר והאם ההתבטאויות והמעשים משקפים תפיסת עולם של ממש ולא התבטאות מקרית או פליטת פה. זהו בדיוק תפקידו של סעיף 7א: לאפשר למדינה דמוקרטית להגן על עצמה מפני שימוש בכלים הדמוקרטיים כדי לפגוע בעקרונות היסוד שעליהם היא מושתתת.

165. במקרה דנן, הצטברות הראיות מצדיקה קביעה כי נחצה הרף החוקתי המצומצם הנדרש להפעלת סעיף 7א(א)(1) ו-(2) לחוק-יסוד: הכנסת. גם אם יטען סוכות כי חלק מן ההתבטאויות משקפות עמדות פוליטיות לגיטימיות, אין בכך כדי לאיין את משקלן של אמירות אחרות או של דפוס ההתנהלות הכולל. כשם שאין די בסיסמאות כלליות בדבר "דמוקרטיה" כדי להכשיר כל מעשה, כך אין די בהצהרה כללית נגד גזענות או בעד שלטון החוק כדי לשלול את המשמעות

הראייתית של מכלול המעשים וההתבטאויות. הזכות להיבחר היא אכן זכות יסוד מן המעלה הראשונה, ומשום כך הפסילה היא אמצעי חריג שיש לנקוט בו במשורה; ואולם דווקא משום כך יש להפעילו כאשר התשתית הראייתית מלמדת כי המועמד מבקש לעשות שימוש בכוח הפוליטי שהדמוקרטיה מעניקה לו תוך פגיעה בעקרונות היסוד המבטיחים את קיומה של אותה דמוקרטיה.

166. לפיכך, מתבקשת ועדת הבחירות המרכזית, לאחר שתבחן את מכלול הראיות ולא כל ראייה בנפרד, לקבוע כי במעשיו ובהתבטאויותיו של צבי סוכות מתקיימת התשתית הנדרשת לפי סעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת, ולהורות על מניעת מועמדותו לכנסת. החלטה כאמור אינה פגיעה בדמוקרטיה אלא הפעלה של מנגנון ההגנה העצמית שהדמוקרטיה הישראלית קבעה לעצמה בחוק-היסוד: זכותו של אדם להיבחר חשובה, אך אינה זכות להשתמש בזירה הדמוקרטית כדי לערער את התנאים המאפשרים לכל אזרח – יהודי וערבי, ימין ושמאל, רוב ומיעוט – להשתתף בה כשווה בין שווים.

פסילת רשימה

167. בפרשת ניימן השנייה קבע השופט שמגר כי עילות הפסילה של רשימה נלמדות מהמטרות והמעשים שלה – "משמע, המדובר בהשקפות ובדעות המבטאות את היעדים של הרשימה, או - לחלופין או נוסף לכך - המדובר על הפעולות בהן משתקפת ומתאפיינת מהותה של הרשימה. מטרות נלמדות, בדרך כלל, מן המצע הפורמאלי של הרשימה, אך גם מפירסומים, מנאומים או מהבעות דעה, המושמעות במסגרות פוליטיות." הנשיא שמגר הדגיש כי המחוקק קבע כי עילות הפסילה יכול שיהיה להן ביטוי **מפורש או משתמע**. "המלים "במפורש" או "במשתמע"... באות לחבוק הן את המוצהר והברור והן את מה שניתן ללמוד, כאילו, על יסוד הנסיבות או בעקבות הסקת מסקנות ממשמעותן, הלכה למעשה, של מטרה או מעשה, אשר אינם מכילים על פניהם הצהרה גלויה על מגמה מאלו הכלולות בפיסקאות (1), (2) או (3)".

168. ברע"א 6709/98 **היועץ המשפטי לממשלה נ' רשימת מולדת-גשר-צומת לבחירות לרשויות המקומיות, נצרת עילית** (פ"ד נג' (1) 351), קבע הנשיא ברק כי מלבד מצע הרשימה, ניתן לבצע "הרמת מסך", ו"יש לבחון בקפדנות את שמבקשים להסתיר מהעין הבוחנת... על מטרותיה או על מעשיה של רשימת מועמדים ניתן ללמוד מהתבטאויות חברי הרשימה. אף כאן יש לפעול בזהירות, שכן רשימת מועמדים אינה משקפת בהכרח אחידות והרמוניה רעיונית או מעשית... עם זאת, בעיקרון, **התבטאויותיו של אחד מחברי הרשימה ומעשיו עשויים לשמש תשתית ראייתית שממנה ניתן ללמוד על מטרותיה או על מעשיה של רשימת המועמדים**." (בע' 362).

169. הנשיא ברק פירט מספר גורמים שיש לשקול בהקשר זה:

- א. מעמדו של חבר הרשימה שאת דעותיו ומעשיו מבקשים ליחס לרשימה כולה - האם מדובר בחבר בכיר או זוט.
- ב. האם מדובר בהתבטאות חד פעמית או התבטאויות חוזרות ונשנות של אותו חבר רשימה.
- ג. האם מדובר בהתבטאות של יחיד או של חברים אחדים ברשימה.
- ד. מה היתה התגובה של יתר חברי הרשימה – האם הסתייגו מההתבטאויות.

- ה. מה המספר הכולל של חברי הרשימה.
- ו. האם מדובר ברשימה חדשה שטרם הספיקה לגבש מטרות ומעשים או רשימה ותיקה שהתמודדה כבר בעבר.
170. כל המתואר לעיל ביחס לראשי הרשימה, מעיד בבירור על הסתה לגזענות.
171. כמו כן כל המתואר לעיל ביחס לראשי הרשימה, מבהיר כי היא אינה מחויבת לערכי הדמוקרטיה.
172. אם נבחן את הקריטריונים שנקבעו בענין **מולדת-גשר-צומת**:
- א. מדובר על 3 חברי רשימה משמעותיים ביותר כאשר שניים מהם מהווים את הנהגת הרשימה.
- ב. המדובר בהתבטאויות חוזרות ונשנות ולא בהתבטאות או מעשה חד פעמי.
- ג. מדובר על התבטאות של חברי ההנהגה של הרשימה.
- ד. ברשימה שהוגשה לוועדת הבחירות כלולים 34 שמות, אולם ביחס לרובם המדובר בפעילים זוטרים במפלגה, כאשר את הטון נותנים המשיבים. כאמור, עמדותיה של הרשימה ידועות זה מכבר והמשיבים 1-2 מנהיגי הרשימה, מקפידים להבהיר את עמדותיהם. בהקשר זה ראוי להפנות לענין ירדור (ע"ב 1/65) שם נפסק כי:
- "אין נפקא מינה שלא כל המועמדים ברשימה היו פעילים או ידועים כאנשי קבוצה זאת קודם לכן, שהרי – כדברי יושב ראש הוועדה – כשהחליטו ללכת ברשימה אחת עם אנשי אל-ארד, חזקה עליהם שבדקו תחילה עם מי הם הולכים ולקראת מה."**
173. יפים לענייננו הדברים שנקבעו בענין **מולדת-גשר-צומת**:
- "הרטמן הוא ראש הרשימה המשותפת. הוא הוצב בראשה לאחר שכל התבטאויותיו ומעשיו, שיש בהם משום הסתה לגזענות, כבר פורסמו... הסתה זו לגזענות לא הייתה אירוע חד-פעמי, אלא התבטאויות ומעשים חוזרים ונשנים. הרטמן עצמו אינו רק ראש הרשימה המשותפת. הוא האוחז בהגה הרשימה המשותפת. על-פיו יישק דבר. הוא שהופיע בפני ועדת הבחירות של הרשות המקומית; הוא שהופיע בפני ועדת הבחירות המרכזית. מספר חבריה של הרשימה המשותפת אינו גדול (אחד-עשר מועמדים בלבד). משקלו של הרטמן בתוך הרשימה הוא ניכר. כל אלה מצביעים על כך כי ניתן לזהות את מטרותיו ומעשיו של הרטמן ואת מטרותיה ומעשיה של צומת עם מטרותיה ומעשיה של הרשימה המשותפת... הרשימה המשותפת (כגוף) וחבריה (כיחידים) לא הסתייגו, לא במפורש ולא במשתמע, מהתבטאויותיו וממעשיו של הרטמן... אכן, התבטאויותיו של הרטמן כללו – כאפיונם על-ידי יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית – "ביטויים גזעניים שקשה להעלות על הדעת חמורים מהם". בנסיבות אלה נתבקשה הסתייגות מפורשת מהם מצד חברי הסיעה המשותפת. הסתייגות כזו לא באה. גם לא התארגנה כל פעילות להדחתו.... אין ספק בלבי, כי על-פי התשתית העובדתית**

שהונחה בפני יושב־ראש ועדת הבחירות המרכזית – וזהו הזמן הקובע בעניין זה – היה מקום לזהות בין התבטאויותיו ומעשיו של הרטמן (וצומת) לבין התבטאויותיה ומעשיה של הרשימה המשותפת. התבטאויות ומעשים אלה לא היו בדברים שוליים וזניחים. היו אלה התבטאויות ומעשים בעניינים שהם מרכזיים ודומיננטיים למטרותיה של הרשימה המשותפת. מכיוון שכך, מתקיימים ברשימה המשותפת התנאים הנדרשים למניעת השתתפות בבחירות.

174. כך גם בענייננו: רשימת הציונות הדתית היא בעיקר מי מנהיג אותה ובראשה – ח"כ ב. סמוטריץ'. התבטאויותיו ומעשיו החותרים תחת היסודות הדמוקרטיים של המדינה וכן הגזעניים החמורים צובעים בצבעי גזענות קשים את הרשימה כולה ומכאן הצורך לפוסלה.

סיכום

175. בענין בן ארי הביאה הנשיאה חיות את דבריו של אלבר ממי:
- ”אי אפשר להיות רחומים כלפי הגזענות, אין מכניסים מפלצת הביתה, אפילו – ובעיקר לא – בתחפושת... להשלים עם העולם הגזעני ולו במקצת פירושו לתמוך בפחד, באי-צדק ובאלימות; פירושו להשלים עם נוכחותם המתמשכת של מחשכי ההיסטוריה שבתוכם אנו עדיין חיים; פירושו להשלים עם היותו של הזר קורבן אפשרי. והרי מי מאתנו איננו זר במקום כלשהו [...] ?”
176. שלל התבטאויותיהם של המשיבים מעיד כאלף עדים על ההסתה לגזענות ועל הביזוי המכוון והליבוי השיטתי של איבה ומדנים שיוצרים המשיבים כלפי האוכלוסייה הערבית. כל זאת באופן מתמשך וכאשר מדובר על חלק אינהרנטי ומהותי במשנתם של המשיבים.
177. האידאולוגיה בה דוגלים המשיבים אינה מכירה בגרעין זכויות האדם של האוכלוסייה הערבית בישראל ובכך שוללת את אופייה הדמוקרטי של המדינה. לטעמם של המבקשים, יש במעשיהם גם פגיעה בערכיה הבסיסיים של המדינה מדינה יהודית:
- ”לא בכדי בחרו מנסחי מגילת העצמאות לבסס את החירות, הצדק והשלום אשר יעמדו בבסיסה של המדינה, על חזונו של נביאי ישראל, שכן אלה תמיד היוו עמוד האש למאבק למען החלש והשונה, ולמען השוויון בין בני-אדם, ברוח קריאתו של מלאכי הנביא ”הלוא אב אחד לכלנו, הלוא אל אחד בראנו” (מלאכי, ב', י').”
- (א' רובינשטיין ”על השוויון לערבים”, נתיבי ממשל ומשפט, תשס"א, 279).
178. מעשיהם והתבטאויותיהם של המשיבים זועקות כולן הפליה, הדרה ופגיעה בציבור הערבי באופן שכוּפּר בזכויותיהם הבסיסיות של קבוצות אלה לשוויון ולכבוד. המשיבים אינם מכבדים גם את אושיותיה של שיטת המשפט שלנו.
179. נזכיר כי עילת ההסתה לגזענות המנויה בסעיף 7א חוקקה וכוונה באופן מיוחד כדי להגן על המשטר הדמוקרטי מפני תופעת הגזענות של הרב כהנא אשר המשיבים מצהירים ללא כחל וסרק, וללא כל בושה כי הם ממשיכי דרכו. זהו בדיוק המצב שסעיף 7א צפה ולפיכך יש ליישמו במקרה זה.

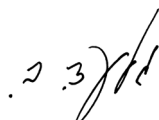
180. הקווים המנחים שנפסקו על ידי בית המשפט העליון – בהליך של פסילת מועמדותו של בן ארי – מורים כי יש לפסול אף את מועמדותם של המשיבים, כמו גם את רשימת הציונות הדתית, וזאת נוכח המסה הקריטית הנרחבת של הראיות שנפרשה בבקשה זו.

181. תפקידה של וועדת הבחירות הוא להיות שומר הסף של הדמוקרטיה, ולא לאפשר למי שחותרים תחת אושיות המשטר הדמוקרטי והחברה הישראלית להפוך להיות חלק מכנסת ישראל ולהתהדר בתואר חברי כנסת. מן הראוי כי ועדת הבחירות תשמיע קול ברור וצלול נגד הקולות הגזעניים והחותרים תחת יסודות הדמוקרטיה, אשר יש להותירם מחוץ לשיח הלגיטימי בכנסת ישראל.

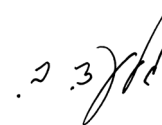
סוף דבר

182. אשר על כן, נבקשכם לשמוע את המשיבים, לקבל את חוות דעת יו"ר הוועדה, לקבל את התייחסות היועצת המשפטית לממשלה ולהפעיל את סמכותכם ולפסול את מועמדותם של המשיבים וכן לקבוע כי רשימת הציונות הדתית מנועה מלהשתתף בבחירות לכנסת ה-26.

היום 15 ספטמבר, 2026.

ב/

ד"ר רינה ענתי, עו"ד

גלעד ברנע, עו"ד

גלעד ברנע, עו"ד

ב"כ המבקשים

ת צ ה י ר

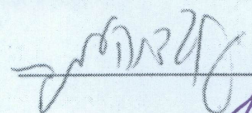
אני הח"מ עינת עובדיה, בעלת ת.ז. שמספרה 043553312, נותנת תצהירי זה בתמיכה לבקשת זולת - לשוויון זכויות-אדם (ע"ר) (יחד עם אחרים) לוועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-26 לקבוע כי רשימת הציונות הדתית (וכן מספר מועמדים מטעם הרשימה) מנועים מלהשתתף בבחירות לכנסת ה-26 מכח הוראת סעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת (להלן –"הבקשה"), וזאת לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר את האמת, שאם לא אעשה כן אהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק, מצהירה בכתב, כדלקמן:

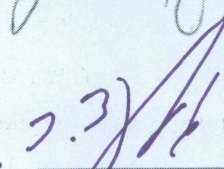
1. הנני חושבת ישראל ולמעלה מגיל 18.
2. הנני מכהנת כמנכ"לית זולת - לשוויון זכויות-אדם (ע"ר) ואני בקיאה בעניינים מושא הבקשה.
3. הנני מצהירה כי העובדות המפורטות בבקשה, הן נכונות, לפי מיטב ידיעתי.
4. הנני מצהירה כי הטענות המשפטיות בבקשה נכונות, לפי מיטב ידיעתי ועל פי יעוץ משפטי שקיבלתי.
5. זה שמי, זו חתימתי ותוכן תצהירי - אמת.

היום, 14 ספטמבר, 2026.

הריני מאשר, כי ביום 14 בחודש ספטמבר שנת 2026, בשעה 20:15, הופיעה לפני עו"ד גלעד ברנע, מ.ר. 16611, מהכתובת קומפרט 11/21, תל אביב-יפו, גב' עינת עובדיה, הנושאת ת"ז מס' 043553312, שזוהתה על-ידי לאחר שקיבלתי בדוא"ל אימות של זהות הלקוחה מאת מערכת ההזדהות הממשלתית של ממשל זמין.

ההופעה לפניי בוצעה באמצעות היוועדות חזותית אשר מתועדת אצלי, כאשר המצהירה מופיעה לפניי על גבי הצג, עת הצהרתה מושא האימות לפנייה והיא מצהירה בפניי כי היא מצויה במדינת-ישראל בזמן החתימה והאימות והיא מסכימה לתיעוד החזותי ועשיית השימוש בו. לאחר שהוזהרתי את המצהירה, כי עליה להצהיר את האמת, וכי היא צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא תעשה כן, אישרה הנ"ל את נכונות הצהרתה אשר הוצגה לה במלואה במסגרת ההיוועדות החזותית וחתימה עליה מולי.

חתימת המצהירה

חתימת עו"ד
גלעד ברנע, עו"ד
מ.ר. 16611